

**Universitat Autònoma
de Barcelona**

POSTGRAU EN ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

TREBALL FINAL

**Un Ecosistema Cooperatiu amb Perspectiva de Gènere a
Montornès del Vallès**

Rosa Padilla Gómez

Curs acadèmic 2018/2019

Data de presentació de la memòria:

Juliol/2019

TUTOR/A DEL TREBALL: Rosa Garcia Hernández

OBJECTIUS DEL TREBALL.

Aquest treball té com objectiu dissenyar un ecosistema cooperatiu que incorpori la perspectiva de gènere, a Montornès del Vallès, amb la finalitat d'oferir polítiques de desenvolupament local que integrin altres maneres de fer economia que afavoreixin una major cohesió social i generin una ocupació de qualitat.

Montornès del Vallès és una població de més de 16.000 habitants amb un entorn industrial molt ric, hi ha 5 polígons industrials als seus voltants. És un municipi on la indústria és el motor econòmic. Al mateix temps és un municipi on la taxa d'atur és elevada ja que actualment (2019) està a un 16% entre la població femenina, i un 10% entre la població masculina, també la població jove ,els menors de 30 anys , l'atur arriba a un 26%, les persones aturades que omplen les xifres d'aquests col·lectius, com veurem, poden trobar en el cooperativisme i en les diverses expressions de l'ESS, un mitjà per sortir de l'atur.

Una de les raons d'aquest elevat atur pot ser la manca d'encaix entre les necessitats del mercat laboral actual, indústria qualificada i el perfil de les persones de Montornès amb un atur femení i masculí de llarga durada, on el sector serveis té molta demanda sector que, generalment, és poc qualificat.

Aquesta situació que en gran part és estructural i multifactorial en certa manera ha tingut lloc degut a com s'han dissenyat les **polítiques de desenvolupament local** que s'han realitzat al llarg d'aquests darrers 20 anys i que són les que han motivat la forma de creixement de les empreses en els diversos polígons que envolten al municipi.

Les empreses dels voltants han dissenyat el seu creixement a partir de l'obtenció del màxim de beneficis, sense tenir en compte el territori, el context social o el context cultural on estan ubicades, això ha estat, com a conseqüència del desplegament de les polítiques de desenvolupament local centrades en la Promoció Econòmica i dirigides a generar major competitivitat entre elles, per aconseguir una millor posició al mercat, aquestes polítiques també han generat una major competitivitat entre les persones aturades per exemple, per aconseguir els millors llocs de treball, els més estables i/o aquells que tinguin les millors condicions laborals. En aquest model de desenvolupament local i de generació d'ocupació, les persones amb majors dificultats d'integració, com poden ser les dones amb càrregues familiars, les persones novingudes o els joves sense experiència laboral no han tingut molta capacitat d'integració. S'han dissenyat polítiques de DL que tampoc han tingut en compte la capacitat innovadora de les persones que hi viuen a un municipi, ni quines poden ser les seves necessitats i/o quina seria la millor manera d'abordar-les. El rol que s'ha donat a la ciutadania ha estat el de rebre uns serveis i no hi ha hagut una visió de ciutadania que pugui tenir un paper més actiu en el disseny de les polítiques a desenvolupar als municipis.

Aquest model de Desenvolupament Econòmic no acaba de solucionar una de les majors necessitats que tenen les persones que viuen al municipi, com és la capacitat de sentir-se persones productives i integrades al municipi per tant caldria orientar-se cap a altres models Desenvolupament Econòmic i Social diferents als models actuals.

Com a tècnica de Promoció Econòmica, l'ocupació, l'atur, formen part de les meves inquietuds professionals però també en formen part, la cohesió social, fer desenvolupament sostenible i mediambiental, poder oferir oportunitats per a la creació i la innovació, la integració de la diversitat cultural i la perspectiva de gènere.

Les polítiques d'ocupació i de Desenvolupament Local han d'integrar tots aquests aspectes i fer polítiques des del paradigma de l'ESS és una manera de tenir-los en compte.

Segons la definició estreta del document, *Pla d'Impuls de l'Economia Social i Solidària de l'Ajuntament de Barcelona, 2016-2019*, l'Economia Social i Solidària és el conjunt d'iniciatives socioeconòmiques, formals o informals, individuals o col·lectives que prioritzen la satisfacció de les necessitats de les persones per sobre dels beneficis, són iniciatives que van de baix a dalt, surten del poble, i són independents dels poders públics. Incorporen els valors de la igualtat, la solidaritat, la sostenibilitat, la participació, la inclusió i el compromís amb la ciutadania.

Aquestes iniciatives socioeconòmiques poden ser molt diferents entre totes elles però totes comparteixen uns elements comuns com són:

- S'organitzen de manera democràtica i participativa, no és un model d'organització jeràrquic en el que unes persones prenen les decisions de la majoria.
- S'orienten a les necessitats de les persones. Posen l'economia al servei de les persones amb la finalitat de gestionar els recursos de manera equitativa i explotar-los de manera sostenible.

Iniciatives de l'ESS les trobem en tots els sectors de l'activitat econòmica, algunes d'elles són:

SECTOR	INICIATIVA	PÀG. WEB
Energia	Som Energia	https://www.somenergia.coop/ca/
Telefonia	Som Connexió	https://somconnexio.coop/
Finances ètiques	Coop 57	https://coop57.coop/
Cultura	Cinema Zumzeig	https://zumzeigcine.coop/ca/portfolio/foo

PAMA PAM, és un mapeig d'iniciatives d'arreu del territori. <https://pamapam.org/ca/criteris/>

L'ESS, en els darrers temps ha pres força i ha començat a introduir-se a les polítiques públiques de molts municipis. Impulsar polítiques públiques des del model de l'ESS és un nou paradigma de fer Desenvolupament Local un paradigma amb pràctiques no tant agressives que les del model més capitalista liberal, que és més proper a les persones i que aporta més cohesió i sentiment de pertinença a les persones d'una comunitat.

Aquest treball aporta la dimensió del gènere, ja que a l'hora de dissenyar polítiques de desenvolupament local, és important no oblidar al 50% de la població. L'Economia feminista és un dels grans pilars de l'ESS. L'Economia social i Solidària pot ser una oportunitat d'ocupació per a les dones. Segons dades de la FCT a l'any 2015, un 52% de les persones treballadores en cooperatives són dones i segons la XES, aquest

percentatge arriba fins a un 59%

D'una manera molt senzilla podem dir que Ecosistema Cooperatiu és, emprendre col·lectivament de manera transversal i connectada amb el territori. Un Ecosistema Cooperatiu amb perspectiva de gènere és una manera de planificar un model de Desenvolupament Local transformador i sostenible, però cal tenir en compte que per fer Desenvolupament però no hi a prou amb fer polítiques públiques sota el paradigma de l'ESS també cal *“una estratègia territorial específica, que promogui una nova institucionalitat socioeconòmica, democràtica i local apropiada per a les persones que habiten el territori, on articular una voluntat transformadora explícita.”* (Estivill 2013)

Estructuració del Treball.

Aquest treball s'estructura en 6 apartats i diversos subapartats.

En un primer moment es fa una **introducció al desenvolupament Local**, i es dona una visió genèrica als tres grans paradigmes que han tingut més força que són: El paradigma de Promoció Econòmica, la Planificació estratègica i el més actual que és el paradigma de **Models de Desenvolupament local** on es convinen reptes i factors per arribar a 11 models de DL. A continuació es relaciona el desenvolupament local amb l'ESS, és pot parlar de Desenvolupament Local quan treballem al territori des del model de l'ESS? En aquest subapartat es fa referència a les aportacions d'Ivan Miró sobre DL i ESS

I a partir de lectures sobre Economia i Economia social i solidària d'autors com Estivill, Polany, Garcia Jané o I. Miró comento la importància de fer algunes reflexions abans d'abordar el DL des del punt de vista de l'ESS, aquestes reflexions giren en torn a: quina és la concepció política de l'Economia, de L'Economia Social i Solidària i la de Desenvolupament Local.

A l'apartat següent em centro en explicar a partir de les referències d'Ivan Miró, què és la **intercooperació** i les diferents maneres d'intercooperació que es donen a diversos territoris com ara a França amb els Pols Territorials de Cooperació Econòmica, a Itàlia els Consorcis Cooperatius, i a Catalunya i País Basc el model dels Ecosistemes Cooperatius.

Les aportacions de **l'Economia Feminista** la incorporació del gènere (1) a l'ESS són les qüestions que s'aborden a l'apartat següent i ho faig a partir del marc normatiu legal sobre les lleis d'Igualtat de gènere espanyola, **Ley Orgánica 3/2007, de 22 de marzo, para la igualdad efectiva de mujeres y hombres** (2) i la llei catalana, **Llei 17/2015, del 21 de juliol sobre Igualtat efectiva d'homes i dones** (3) i La **Convención sobre la Eliminación de Todas las Formas de Discriminación contra la Mujer** o **CEDAW**. Aquestes lleis i convenció són el marc normatiu que confirma la discriminació que patim les dones als diversos àmbits, social, laboral, cultural, familiar i obliga a treballar per evitar aquesta discriminació.

La CEDAW és un tractat internacional de les Nacions Unides, firmat al 1979, que reconeix expressament la discriminació de la dona pel fet de ser-ho i està considerat el document jurídic internacional més important en la història de la lluita sobre totes les formes de discriminació envers les dones (4)

Els diversos articles d'aquestes lleis ens ajuden a fer una lectura crítica del sistema econòmic patriarcal on el model econòmic predominant és el model capitalista i és en aquest model econòmic on la dona pateix una doble discriminació, la que s'exerceix a partir del patriarcat on l'home és el model de referència de totes les

coses i la del model capitalisme amb la divisió sexual del treball , treball productiu- treball reproductiu. Les mesures corresponsables i conciliadores proposades per Elba Mansilla són un exemple per ajudar a evitar la discriminació de les dones a l'àmbit cooperatiu i a l'ESS en general.

Posteriorment, em centro en **el Municipi** objecte d'aquest estudi, a Montornès del Vallès, i faig referència a la seva demografia, com està el Mercat de Treball, quina és la seva activitat econòmica i al resultat de l'estudi realitzat des del Consell Comarcal sobre el Desenvolupament Local a la Comarca- des del model de Promoció Econòmica- (5) i la compartiva de la RFB a la Comarca i la RFB entre les comarques catalanes.

Afegeixo en aquest apartat els resultats d'unes entrevistes que es van fer a personal tècnic de l'Ajuntament i a entitats del municipi.

S'explica també i de manera cronològica, 2016-2019 ,què s'ha fet a Montornès en relació a l'ESS. El relat s'inicia a l'any 2016 moment en que es realitza una diagnosi sobre ESS i desenvolupament local centrat en Promoció Econòmica.

Al darrer apartat,abans d'entrar a les conclusions, abordo específicament com s'ha de desenvolupar una **política de Desenvolupament Local** centrat en el model de l'ESS a Montornès del Vallès, quines poden ser les aportacions de l'ESS i què cal tenir en compte per un correcte desenvolupament econòmic sota aquest prisma tenint en compte la perspectiva de gènere i l'Economia Feminista.

Faig referència a quins són els aspectes que cal considerar per formar el que seria el **substrat de l'ecosistema i la intercooperació** entre els diversos agents i les diverses entitats i persones que intereuenen en aquest Ecosistema. A partir del document, Pla d'Actuació Municipal,PAM,2019-2023, que és el pla estratègic on es recullen totes les actuacions de totes les regidories, àrees i departaments municipals a realitzar en el municipi, en materia de DL en els propers anys, i com poden ser de gran importància pel desenvolupament d'aquest ecosistema les aportacions de la nova Llei d'ESSa, també les aportacions d'entitats com la XES i la FCT, i el treball a fer en els territoris amb el suport dels Ateneus Cooperatius. (Generalitat de Catalunya).

La creació d'un **Punt de referència per a les dones** i una **incubadora de projectes** facilitaran tant la incorporació de la perpsectiva de gènere amb l'Economia Feminista al substrat de l'ecosistema com a generar Mercat Social i ocupació de qualitat, tenir un espai col·lectiu i compartit amb les ajudes i recursos necessaris per ajudar a les persones amb interés a tirar endavant noves iniciatives, nous projectes ,relacionats amb l'ESS i amb el cooperativisme. Amb l'ajuda d'un mapa conceptual he intentat posar gràficament i en relació a tots els agents socials, econòmics tècnics i polític que intervindrien generant projectes, mercat Social, i millors condicions de vida de les persones del municipi, amb major inclusió social i més participació i implicació per part de la ciutadania.

Finalment a les conclusions, resalto aquells aspectes que considero tenen major relevancia per generar un ecosistema cooperatiu amb perspectiva de gènere al municipi amb les consideracions i aportacions personals que s'han produït fruit de la realització d'aquest treball.

RESUM

Aquest treball vol ser un document que convidi a la reflexió sobre les polítiques públiques de Desenvolupament Local realitzades en la majoria dels nostres municipis, vol qüestionar-les i a no quedar-se únicament amb una visió de DL massa convencional.

Un DL convencional és aquell que va dirigit majoritàriament a donar suport a les grans empreses del territori i a oferir recursos formatius i ocupacionals a les persones residents a un municipi.

Aquest treball vol promoure i donar a conèixer polítiques públiques que qüestionin el model econòmic actual, un model econòmic basat en la producció i en el capitalisme, i així poder dirigir-nos cap a un model econòmic diferent, on, el centre d'interès no sigui únicament la producció o el capital, si no que al centre de tot estan les persones i les seves necessitats, i on les polítiques públiques que es fa tenen com objectiu la millora de la situació totes les persones del municipi. Un model econòmic de DL on la comunitat no és vista com un mera receptora passiva de les polítiques que es desenvolupen si no que són persones i entitats participants i participatius en el disseny d'aquestes polítiques públiques.

Aquest model diferent al model més convencional, com és el model capitalista és el model econòmic que aporta l'Economia Social i Solidària un model econòmic amb capacitat per transformar la societat en la que vivim, un model econòmic que té en compte la sostenibilitat del medi ambient i l'economia feminista, un model que es fa i es pensa des del territori on s'han d'aplicar aquestes polítiques.

RESUMEN

Este trabajo quiere ser un documento que invite a la reflexión sobre las políticas de Desarrollo Local que se han realizado en la mayoría de nuestros municipios, quiere cuestionarlas y no quedarse únicamente con una visión de Desarrollo Local demasiado convencional.

Un DL convencional es aquel que va dirigido mayoritariamente a dar soporte a las grandes empresas del territorio y a ofrecer recursos formativos i ocupacionales a las personas que residen al municipio.

El trabajo quiere promover y donar a conocer políticas publicas que cuestionen el modelo económico actual, un modelo económico basado en la producción i en el capitalismo, de este modo poder dirigirse hacia un modelo económico diferente, donde, el centro de interés no sea únicamente la producción el capital, si no que en el centro del modelo están las personas y sus necesidades y donde las políticas públicas que se hacen tienen como objetivo la mejora de la situación de todas las personas del municipio. Un modelo económico de DL donde no se ve a la comunidad como una mera receptora pasiva de las políticas públicas que se desarrollan, si no que son personas i entidades participantes y participativas en el diseño de estas políticas públicas.

Este modelo diferente del modelo convencional, del modelo capitalista, es el modelo económico que aporta la Economía Social y Solidaria, un modelo económico con capacidad de transformación de la sociedad en la que vivimos, un modelo económico que tiene en cuenta la sostenibilidad del medio ambiente i la economía feminista, un modelo que se hace i se piensa desde el territorio desde donde se han de aplicar estas políticas.

ABSTRACT

This work wants to be a document inviting to the reflection upon public policies for Local Development, LD, performed by most of our municipalities. It wants to discuss these policies and not just consider them from a too much conventional point of view.

A conventional LD is the one aimed mostly to give support to large companies in our land and that offers educational and occupational resources to the resident population of the town.

This work wants to promote and to let people know public policies that question the current economic model, based on production and capitalism. And so these other policies can lead us to a different economic model that focuses the interest not only on production and capital but also on people and their needs. The objective of public policies is to improve the situation of people of the municipalities. An economic model of DL where the community is not seen only as passive receptor of the policies that are developed. On the contrary, people and associations take part in the design of these public policies.

The social and solidarity-based economy is a model created to change our society, a sustainable and feminist economic model based on people's necessities, thought from their territory in order to develop local economy.

ÍNDEX

1- PARADIGMES DE DESENVOLUPAMENT LOCAL.

2- LA INTERCOOPERACIÓ I ELS ECOSISTEMES COOPERATIUS LOCALS. EXPERIÈNCIES AL TERRITORI I FORA DEL TERRITORI.

3- EL GÈNERE A L'ESS

4- DESENVOLUPAMENT LOCAL I ESS A MONTORNÈS DEL VALLÈS

4.1. Radiografia de Montornès. Realitat socioeconòmica. Atur, població, problemàtiques al municipi.

4.2- Els inicis de l'ESS a Montornès del Vallès

Diagnosi interna de LabCoop.

Informe de la 1ª Fira d'ESS

Pla d'Impuls de l'ESS a Montornès del Vallès. Pla de Treball.

Experiències concretes: Dones i Joves.

4.3.- Enquestes realitzades. Resultats.

5.- UN DESENVOLUPAMENT ECOSISTÈMIC. PROPOSTA D'ECOSISTEMA A MONTORNÈS DEL VALLÈS

5.1.- Aportacions personals al treball.

5.2- Aportacions de l'ESS al Desenvolupament Local de Montornès del Vallès.

5.3.- Disseny de l'organisme que impulsi un Ecosistema Cooperatiu.

5.3.1.- El substrat de l'Ecosistema.

a).- La nova llei d'Economia Social.

b).- Mesures per impulsar l'ESS als municipis. La Xes i la FCT.

c).- El territori. Participació de les entitats

- Els grups informals i el foment de l'Associacionisme: Les associacions d'impuls.
- Mercat Social.
- Els Ateneus Cooperatius.
- L'Enxarxament ,contactes externs.

d) Transversalització de les actuacions del PAM.

e) L'Economia Feminista i el Centre de Recursos per a les Dones.

f) La Intercooperació.

5.3.2.-Foment del Cooperativisme amb perspectiva de gènere

- Punt de Referència de les Dones en l'ESS
- Incubadora de Projectes.

5.4.- - la Intercooperació. Mapa conceptual

6- CONCLUSIONS

1- PARADIGMES DE DESENVOLUPAMENT LOCAL.

1.1- Polítiques i models de Desenvolupament Local (DL) tradicionals

Una definició clàssica de Desenvolupament Local podria ser: DL és aquella política pública que té com a objectiu afavorir un procés activador de l'economia i dinamitzador de les societats locals, i que, mitjançant l'aprofitament dels recursos endògens existents en un territori determinat i la cooperació entre l'àmbit públic i el privat, és capaç d'estimular i fomentar el seu creixement econòmic, creant ocupació, a fi de millorar la qualitat de vida i el benestar social de les poblacions locals. (1)

Aquesta definició de Desenvolupament Local té com objectiu dinamitzar i activar l'economia però *sense tenir gaire en compte a les persones*, que són en definitiva a qui van dirigides aquestes polítiques.

1.1.1.- Una mica d'història. Polítiques de Promoció Econòmica. Paradigmes de DL

Faré referència a tres models diferents que s'han donat a l'hora d'abordar el DL des dels municipis.

a) El paradigma de la promoció econòmica.

Durant la dècada dels anys 80, els ajuntaments, van engegar els primers programes de *Desenvolupament Local* disposaven de recursos i programes concrets, però no tenien encara les polítiques, i quan van tenir les polítiques hi faltaven les estratègies, i allà on fins i tot hi havia estratègies, hi va mancar una visió cap a la qual dirigir-les.

Des de l'administració s'ha impulsat un model de DL amb polítiques fonamentalment enfocades a promoure l'ocupació i a l'enfortiment de les empreses com.

- Polítiques d'orientació i d'intermediació amb actuacions que tracten de millorar la relació entre oferta i demanda de treball com l'orientació en la recerca de feina, la gestió d'ofertes i contractació, etcètera.
- Polítiques de formació: actuacions de formació professional ocupacional o contínua, dirigides a proveir coneixements, capacitats i habilitats a les persones que estiguin a l'atur (o tinguin el risc d'estar aturats) per tal de millorar les seves oportunitats d'inserció en el mercat laboral.
- Polítiques de promoció i creació d'ocupació: actuacions que persegueixen crear ocupació mitjançant incentius a la contractació, creació d'ocupació pública directa, foment de l'autoocupació i l'economia, el desenvolupament local, els jaciments d'ocupació o els pactes territorials per a l'ocupació.

El gruix de les polítiques de desenvolupament econòmic local s'ha centrat en estimular l'ocupabilitat de les persones aturades (polítiques d'ocupació) i a donar suport a les empreses (polítiques de promoció econòmica) i no ha hagut una visió integral del desenvolupament econòmic local.

b) El paradigma de la Planificació Estratègica.

Segons Germà Bel i Queralt, (2014) (2) els àmbits als quals cal posar atenció en el disseny de polítiques de

promoció local són:

- Les infraestructures físiques.
- El capital humà.
- Les condicions d'entorn mediambientals.
- L'adequació de la configuració de les institucions a les necessitats de desenvolupament local.

Aquesta visió inclou i té en compte: el territori, les persones, l'entorn mediambiental, és una visió més ampla on el model del desenvolupament local proposa fer servir una metodologia, la **planificació estratègica**, aquest model i metodologia haurà de ser integrada, equilibrada, sostenible i solidària en el territori, i que permeti la posada en marxa de programes, projectes i instruments de promoció arrelats en la realitat socioeconòmica de què es tracti. Mitjançant la planificació estratègica, des del territori, cal ordenar i donar sentit a les diverses actuacions sectorials que es volen implementar per part tant dels diversos nivells d'administracions que intervenen en aquest, com dels agents econòmics del sector privat.

Els objectius principals de la planificació estratègica són:

1- Definir el model de desenvolupament i estratègies del territori mitjançant: La identificació de les àrees clau de resultats i la formulació i impuls dels projectes amb més capacitat de produir transformacions positives.

2- Afavorir la cultura participativa, la concertació amb els actors del territori i el compromís ciutadà com a recurs per a construir un projecte territorial que comparteixi i utilitzi tot el potencial de coneixement de la ciutadania.

La planificació estratègica aporta al Desenvolupament Local, una dimensió més humana, social i mediambiental, aquest és un plantejament que aporta més riquesa per a tothom.

c) El paradigma dels Models de Desenvolupament Local.

Actualment, s'ha diversificat el model i es va més enllà de la planificació estratègica i tenint-la en compte, es parla de **Models de desenvolupament Local** i podem trobar fins a onze models de Desenvolupament Local que conviuen al mateix temps en diferents territoris. Aquests models es diferencien els uns dels altres en funció de com es posicionen d'acord a uns **REPTES** i **FACTORS**:

REPTES

- Globalització: Global- Local
- Canvi Climàtic: Adaptació-Mitigació
- Urbanització : Extensió- Regeneració.
- Desenvolupament Econòmic: Creixement – Sufficiència.
- Productivitat : Tecnologia- Treball.

- Sociabilitat: Exclusió- Integració.
- Governabilitat: Corporativisme- Ciutadania

FACTORS

- Connectivitat
- Ordenació
- Espais Activitat
- Qualitat ambiental
- Estructura econòmica
- Cultura empresarial
- Disponibilitat Financera
- Coneixement.
- Cosmopolitisme
- Benestar Social
- Apoderament
- Capacitat institucional

Si entrecreuem els models de desenvolupament d'acord als reptes i factors, tenim que:

- **Territori Talent:** Tucson (Arizona) Auckland (Nova Zelanda) Montebelluna (Itàlia)
- **Territori Coneixement:** Boston (Massachusetts EUA) Utrech (Països Baixos) Tolosa (França)
- **Territori Creatiu:** San Francisco (EUA) Berlín (Alemanya) Kanazawa (Japó)
- **Territori Intel·ligent:** Luxemburg (Luxemburg) Arhus (Dinamarca) Tòquio (Japó)
- **Ecoterritori:** Lakabe (Navarra) Feldheim (Alemanya) Gyor (Hongria)
- **En transició:** Totnes (Anglaterra) Brixton (Anglaterra) Ucluelet (Canada)
- **Resilients:** Bristol (Anglaterra) ArviKa (Suecia) Michigan (EUA)
- **Lents :** Greve in Chianti (Itàlia) Balcarce (Argentina) Safarehizar (Turquia)
- **Col·laboratius:** Bolonya (Itàlia) Milà (Itàlia) Seül (Corea del Sud)
- **Cooperatius:** Alston (Anglaterra) Arrasete (País Basc) Quèbec (Canada)
- **Comunitaris:** Los-en- Gohelle, (Normandia) Cleveland (EUA) Fortaleza (Brasil)

ELS MODELS

- Models que tendeixen a la **competitivitat:** Talent, Coneixement, Creatiu, Intel·ligent
- Models que tendeixen a la **sostenibilitat :** Ecoterritori, Resilients, Lent, Transició
- Models que tendeixen a la **Inclusió** i Participació: Cooperatiu, Col·laboratius i Comunitari.

En aquests model de DL els factors econòmics es relacionen amb les dimensions socials i ambientals, dotant al DL una capacitat més analítica i integradora. Aquest model és divers i complex i pot ser un model que es pot combinar /alternar amb un model de desenvolupament d'ESS, ja que no són totalment oposats.

1.2- Visió de Desenvolupament Local des de l'ESS

Al nostre territori, la gran majoria de municipis continuen mantenint el model de promoció econòmica com a model de DL i alguns autors crítics amb aquesta manera de fer com, Laville, (2013) (3) Jean Berger o Joan Subirats, assenyalen que, en relació al Desenvolupament Econòmic, s'ha partit d'una *visió massa estreta d'allò que és Economia focalitzada únicament en el mercantilisme i en el capitalisme que no té en compte el territori*. En aquest sentit, Karl Polany (1944) (4) al llarg de la seva obra ens diu: *"hi ha diverses formes d'organitzar l'economia i no totes passen pel mercat capitalista."* Les polítiques que es van fer durant tot aquests temps han anat encaminades, no a satisfer les necessitats de les persones, sinó a obtenir una renda per satisfer unes necessitats, aquesta és una manera de satisfer necessitats però no l'única.

L'economia no són només les empreses, hi ha una pluralitat de formes econòmiques com per exemple, l'economia d'intercanvi o no monetària i aquestes formes alternatives i diferents de fer economia poden o no agradar a tothom per que no crea tants llocs de treball, però cobreix moltes de les necessitats que té la gent.

Ivan Miró, sociòleg i investigador en economia cooperativa, social i solidària, en el seu llibre "Ciutats Cooperatives. Esbossos d'una altra economia urbana" (Icària), 2018, explica com seria una ciutat al servei del bé comú i no pas al servei del capital.

En paraules d'Ivan Miró (2018) (5) el DL d'un territori marca el camí a seguir d'una societat faig cita textual: *"L'enfortiment socioeconòmic local no ha d'entendre la comunitat local i el territori com un recurs productiu, sinó com un subjecte actiu de desenvolupament que vol desplegar les seves capacitats econòmiques, socials, culturals i institucionals i més que l'especialització, cal promoure, en el territori, la pluralitat socioeconòmica i productiva, facilitar un ecosistema d'activitat diversificada que atengui la satisfacció del conjunt de necessitats de les poblacions locals. Quines visions tenim per afavorir un enfortiment socioeconòmic local transformador, endogen, col·lectiu i plural?"*

Segons Ivan Miró, (2018) (5) caldria fer una reflexió al voltant de tres idees:

- a) Fomentar iniciatives d'ESS,
- b) Enfortiment Socioeconòmic del territori amb el compromís de la comunitat.
- c) treballar des de la llei d'ESS, que reglamenti el seu abast i ajudi a protegir a les persones i als grups més discriminats o desfavorits

a) *Fomentar iniciatives*

Per fomentar iniciatives socioeconòmiques basades en l'ESS cal tenir **Una visió crítica i alternativa del DL**. Hem de qüestionar anteriors paradigmes de DL des de dalt basats en mesures centralitzades, rígides i jerarquitzades, així com en grans inversions públiques en capital físic i infraestructures; però també constatant la crisi de models més "locals" però igualment restrictius ("publico-privats" entre administració i

empresariat capitalista) avui emergeix un **tercer paradigma** de DL que posa en relleu les xarxes associatives i cooperatives locals, la participació social i la producció de béns i serveis de l'economia local.

En aquesta visió que denominem, **enfortiment socioeconòmic local**, se cerca la implicació del conjunt d'agents socioeconòmics del territori (empreses, associacions, veïnat, treballadores, usuàries, consumidores, cuidadores) en els processos d'informació, consulta, i decisió sobre el disseny la implementació, el seguiment i l'avaluació dels projectes, una diversitat d'actors que intenta ser recollida per formes de concertació público-cooperativa- comunitària que articulin la pluralitat econòmica existent (privada, pública, cooperativa, comunitària, treball de cures)

b) Nou enfortiment socioeconòmic local on calen iniciatives d'ESS del territori,

Les naturaleses societària, econòmica i jurídica de les iniciatives de l'ESS les situa en un primer pla de les economies de proximitat i la localització productiva. Nascuda al bell mig del segle XIX, industrial, la clàssica economia social de cooperatives , associacions i mutualistes va ser redefinida el 1980 per la Charte de l'economie sociale com " el conjunt d'entitats no pertanyents al sector públic que , amb funcionament i gestió democràtica i igual de drets i deures dels socis, practiquen un règim especial de propietat i distribució dels guanys, emprant els excedents de l'exercici per al creixement de l'entitat i millora dels serveis a la comunitat". Uns serveis a la comunitat que el cooperativisme francès hi afegí " el compromís amb la comunitat".

c) La llei espanyola d'economia social. Ley 5/2011 del 29 de març, de Economia social, estableix que les entitats d'economia social , a més dels principis habituals

(primacia de les persones per sobre del capital, gestió democràtica, etc) han d'afavorir el compromís amb el DL: igualtat d'oportunitats entre homes i dones, cohesió social, inserció de les persones en risc d'exclusió social, generació d'ocupació estable i de qualitat, conciliació de la vida personal , familiar i laboral, i la sostenibilitat, factors fonamentals en una estratègia socioeconòmica i territorial de caràcter transformador.

A banda de les consideracions d'Ivan Miró crec que qualsevol administració que vulgui desenvolupar polítiques públiques des del model de l'ESS haurà de plantejar-me tres qüestions:

- a) Quina concepció es té de l'Economia Social i Solidària?
- b) Quin model de desenvolupament local es vol fer.?
- c) Quin model d'economia hi ha?

a) : Quina concepció es té de l'Economia Social i Solidària?

L'ESS és una manera de concebre l'economia i les relacions socials que s'hi desenvolupen. En el marc de l'ESS les polítiques de desenvolupament local han de garantir el benestar de les persones, proveint-les dels mitjans adequats perquè satisfacin de manera sostenible les seves necessitats d'alimentació, habitatge,

educació, sanitat, crèdit, mobilitat, medi ambient, oci... Els ajuntaments han de redirigir una part dels recursos públics que administren a promoure formes alternatives de resolució de necessitats, moltes de les quals tindran naturalesa col·lectiva.

b) Quin model de Desenvolupament Local es vol fer? Una política de promoció de l'ESS als municipis no es pot emmarcar en qualsevol enfocament de desenvolupaments local sinó que amb un que compleixi unes característiques determinades. Ha de basar-se en una visió compartida que la comunitat hagi constituït sobre el seu futur desitjable, una visió que no pot ser tancada ja que ha de proveir de rumb a les polítiques públiques. Ha de ser a més d'un desenvolupament holístic o integral, es a dir, capaç de generar i resoldre necessitats materials, però també de crear, al mateix temps, vincles socials, coneixement, apoderament ciutadà, consciència crítica, solidaritat, etc.

c) Quin model d'Economia hi ha ?: Per fomentar l'economia social i solidària, primer de tot necessitem aprendre el concepte dominant d'allò que és l'economia i restituir-li el sentit originari. L'economia és el conjunt de sistemes que ideem els humans per satisfer les nostres necessitats i aspiracions, tenint present que una part dels recursos (materials) que hem d'utilitzar per aconseguir-les són cada cop més escassos.

Cal crear espais per treballar i debatre sobre aquests punts i decidir des de quin paradigma és vol fer DL. Més enllà d'un paradigma l'ESS també pot ser un instrument per arribar a aconseguir un nou model de **transformació social** que pot aportar una nova manera d'organitzar-nos, de cobrir necessitats, de relacionar-nos, de consumir i de produir, pot arribar a suposar un canvi en la nostra visió sobre què és economia i afavorir la desaparició dels valors que promou el model capitalista, amb el model de **l'home econòmicus**, per donar lloc a un model basat en l'Economia Feminista on la cura, tingui major rellevància i sigui més important el benestar de les persones que arriba a una major producció, posant la vida al centre i donant major importància a les tasques reproductives.

2- LA INTERCOOPERACIÓ I ELS ECOSISTEMES COOPERATIUS LOCALS. EXPERIÈNCIES AL TERRITORI I FORA DEL TERRITORI.

2.1- La Intercooperació local.

La intercooperació es situa entre dos extrems, un pot ser l'aïllament i l'altre la fusió, moltes vegades les cooperatives es fusionen per ser més competitives, ara bé, la intercooperació és la via natural de creixement de les cooperatives ja que permet garantir la viabilitat sense el risc de perdre, el sentit de comunitat i participació. La intercooperació cerca sinèrgies positives, cal crear Mercat Social, per això, entre d'altres actuacions és important la cooperació entre cooperatives i/o entre entitats de l'Economia Social i Solidària.

Formes d'intercooperar:

- Escollir com a un proveïdor una altra empresa o entitat de l'ESS.

- Fer accions conjunta de compra de matèries primes, producció, comercialització, desenvolupament tecnològic, signant acords de col·laboració o constituent, cooperatives de serveis.
- Crear nous projectes socioeconòmics, compartint excedents i recursos mitjançant associacions i cooperatives de segon o ulteriors graus i/o grups cooperatius.
- També es pot fer intercooperació participant amb entitats que defensen els interessos del sector com la FCT, taula entitats tercer sector, o participar amb entitats impulsores, com la XES o l'XMES. (Jordi Garcia Jané, **L'economia solidària en 100 paraules**).

Quan s'amplien les relacions socioeconòmiques entre entitats de l'ESS, s'engrandeix i enforteix el Mercat Social, és important el rol de l'Administració local que pot fer servir la compra pública responsable i les clàusules socials per ajudar a enfortir el Mercat Social.

2.2.- Estratègies d'intercooperació territorial (Ivan Miró.)

Per parlar de diferents estratègies de cooperació cito, novament a Ivan Miró, (2018)

(ref.5) en el seu article fa un recull dels diversos models d'intecooperació a nivell nacional e internacional.

2.2.1.- França els PCTE. Pols Territorials de Cooperació Econòmica.

Institucionalitzats a l'any 2014 són: “ *reagrupaments d'empreses d'economia social i solidària en un mateix territori, associades amb les administracions locals, centres d'investigacions, institucions d'ensenyament superior i de recerca i organitzacions de formació, per tal de posar en pràctica una estratègia comuna i continuada de mutualització de serveis, de cooperació o associació al servei de projectes socioeconòmic innovadors socialment i tecnològica, amb l'objectiu de fer un l DL sostenible*”

A França uns 150 PTCE articulen sectors d'activitat econòmica diversos, però destaquen les, ecoactivitats (paisatge, bioconstrucció, reciclatge, i economia circular, energies renovables, agricultura, agroecologia, circuits curs d'aliments) els servies personals

(llars d'infants, animació, botigues socials, acollida de persones migrades, habitatges tutelats) i les vinculades a la cultura i la creació. Un PTCE, tanmateix, no es defineix per l'activitat d'una sola estructura , sinó pels encreuaments d'interessos i projectes comuns que responen a les necessitats territorials, econòmiques i organitzatives, socials i mediambientals. A partir de la intercooperació entre els membres i la mutualització de serveis construeixen "una estratègia de desenvolupament econòmic territorial".

<http://www.llelabo-ess.org/etude-de-laurent-fraisse-sur-les-ptce-premier.html>

2.2.2.- Itàlia. Consorcis Cooperatius.

Amb els consorcis, les cooperatives italianes es doten d'una dimensió que els permet desenvolupar noves activitats econòmiques i socials entomar contractes públics importants, es doten de serveis interns especialitzats, fe front a inversions rellevants, facilitar formació a sòcies i treballadors així com gestionar

col·lectivament funcions socioempresarials sense haver de créixer verticalment a partir de fusions o adquisicions,

sinó fent-ho horitzontalment amb estructures societàries de segon nivell.

Els Consorcis es caracteritzen per quatre elements:

- a) La territorialitat, ja que el consorci està format per cooperatives que operen en una àrea geogràfica definida.
- b) La intersectorialitat, perquè les cooperatives agregades desenvolupen activitats diferents i el consorci " evita assumir una caracterització especialista"
- c) L'experimentalitat, ja que el consorci és un subjecte activador i propulsor de noves cooperatives en nou sectors
- d) La Solidaritat no només entre les cooperatives associades sinó també, vers la comunitat, " impulsant un sistema de cooperació social que afavoreix l'autoorganització i la ciutadania activa".

Tant els PCTE com els CC **contribueixen a la creació d'ecosistemes cooperatius** locals.

2.2.3.-Catalunya. Els Ecosistemes cooperatius Locals.

a) Impuls Cooperatiu de Sants

Articula de forma associativa una quinzena de cooperatives i altres iniciatives de l'economia comunitària local, en sectors com la cultura, l'aprenentatge d'idiomes l'educació, la comunicació, l'arquitectura, l'habitatge, el consum agroecològic, la

fusteria, l'enginyeria o la restauració i ha participat en el naixement d'un dispositiu de reproducció ecosistèmic com Coopolis, ateneu cooperatiu de Barcelona que fomenta la creació de cooperatives arreu dels barris de la ciutat.

<http://xarxeslocals.xes.cat/xarxa-local/impuls-cooperatiu-sants/>

b) Grup cooperatiu Plegats al Prat de Llobregat.

Articula "un ecosistema holístic d'economia solidaria, orientat a promoure respostes socioeconòmiques autoorganitzades per la comunitat local, amb instruments de reproducció ecosistèmica com el **Labesoc** i institucions reguladores de l'ecosistema com la Fundació Esperanzah, espai de participació social i gestor de les infraestructures del comú, entre d'altres funcions.

1. <https://www.elprat.cat/actualitat/noticies/neix-lassociacio-plegats-leconomia-solidaria-i-cooperativa-al-baix-llobregat>
2. <https://www.cov-elprat.com/i-es/blog/Projecte+d%27acompanyament+per+cooperatives%2C+Labesoc/ia132>
3. <http://www.fundacioesperanzah.org/>

c) País Basc. Els Ecosistemes cooperatius Locals.

Olatukoop. <https://olatukoop.eus/>

Xarxa formada per empreses, associacions, organitzacions i cooperatives que operen de manera econòmica i empresarial.

3- EL GÈNERE A L'ESS

Es diu que l'ESS serà feminista o no serà i és que tant l'Economia Feminista com l'ESS comparteixen una crítica al capitalisme i una defensa de la igualtat. La qüestió del gènere és un dels reptes que es planteja l'ESS, ja que sense voler l'ESS també reproduïx moltes de les desigualtats que genera el sistema tradicional com per exemple, la baixa representativitat de dones en els llocs de càrrec, (sostre de vidre) o la realització de feines bàsicament relacionades amb el sector de les cures (segregació horitzontal) o bé el fet que majoritàriament siguin les dones les que acostumen a conciliar.

Al meu entendre, és important evitar al desigualtat i la discriminació que patim les dones per tant és important saber i conèixer què diuen les lleis, a l'estat Espanyol , a Catalunya i a Europa.

- **A l'estat Europeu:** Comitè para la Eliminació de la discriminació contra la dona

(CEDAW) Derechos Humanos

Competència del Comitè, Supervisió del compliment de la Convenció de l'eliminació de totes les formes de discriminació contra les dones. Obliga als estats membres que van signar la convenció, a protegir els drets de les dones i a implantar mesures per promoure la Igualtat i la no discriminació de les dones envers els homes.

- **A l'Estat Espanyol:** Ley Orgánica 3/2007, de 22 de marzo, para la igualdad efectiva de mujeres y hombres.

“La igualdad entre mujeres y hombres es un principio jurídico universal reconocido en diversos textos internacionales sobre derechos humanos, entre los que destaca la Convención sobre la eliminación de todas las formas de discriminación contra la mujer, aprobada por la Asamblea General de Naciones Unidas en diciembre de 1979 y ratificada por España en 1983.”

La llei delega a les autonomies competències per defensar la igualtat efectiva per a que adoptin mesures per eliminar la discriminació.

- **A Catalunya:** Llei17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes.

Objecte i finalitat de la llei Catalana.

L'objecte de la llei catalana és establir i regular els mecanismes i els recursos per a fer efectiu el dret a la igualtat i a la no-discriminació per raó de sexe en tots els àmbits, etapes i circumstàncies de la vida.

Les finalitats d'aquesta llei són:

- a) Eliminar les discriminacions, les desigualtats i la invisibilitat, generades pel caràcter patriarcal de la societat, que han patit històricament les dones.
- b) Reconèixer i tenir en compte el paper social i econòmic dels treballs familiar, domèstic i de cura de persones, que tradicionalment han exercit les dones.
- c) Afavorir una distribució coresponsable entre dones i homes del treball de mercat i del treball domèstic i de cura de persones, en el marc d'un model de societat sostenible.
- d) *Propiciar un marc favorable perquè el paper de les dones aporti tot el seu potencial al progrés i a la transformació social i econòmica.*
- e) Garantir que les polítiques públiques: 1r. Remoguin els obstacles imposats per raó de sexe, que dificulten el ple exercici dels drets de les persones. 2n. Contribueixin a eradicar els estereotips culturals que perpetuen les diferències de gènere. 3r. Assegurin el lliure desenvolupament de l'autonomia i les capacitats de les persones, i l'exercici efectiu de la plena ciutadania des del respecte a la diversitat i la diferència. 4t. Permetin que dones i homes, des de la diversitat, participin en condicions d'igualtat efectiva en la vida familiar, política, social, comunitària, econòmica i cultural. 5è. Afirmin i garanteixin l'autonomia i la llibertat de les dones perquè puguin desenvolupar llurs capacitats i interessos i dirigir la pròpia vida. 6è. Estableixin les condicions per a eliminar qualsevol tipus de discriminació de les dones i per a promoure'n l'apoderament. 7è. Integrin la perspectiva de gènere en tots els àmbits.
- f) Abordar, prevenir i eradicar, d'acord amb el que disposa la normativa vigent en la matèria, tot tipus de violència masclista contra dones i infants.
- g) Reconèixer el dret de les dones al propi cos, el dret al lliure desenvolupament de la identitat i l'orientació sexuals, i els drets sexuals i reproductius, i garantir la lliure decisió de les persones a l'hora d'exercir-los.
- h) Impulsar polítiques públiques destinades a reparar el dèficit històric que pateixen les dones en la redistribució de la riquesa, i prioritzar l'adopció de mesures per a combatre la feminització de la pobresa, amb una especial atenció a les situacions de major vulnerabilitat.

El sistema econòmic actual, el capitalisme, té una manca de perspectiva de gènere important ja que es basa en la divisió sexual del treball, aquesta divisió separa les tasques productives de les tasques reproductives on homes i dones tenen rols i responsabilitats diferents. En aquest sistema econòmic, l'home és projectat a l'àmbit públic i productiu on hi ha reconeixement social i econòmic i la dona queda més relegada a l'àmbit privat i reproductiu on no hi ha reconeixement social ni retribució econòmica per la tasca que realitza.

L'Economia Feminista ha adoptat una visió molt crítica amb aquests supòsits de l'economia androcèntrica i patriarcal com és l'economia capitalista i dona molta importància a la cura on les tasques productores de béns i serveis són essencials per a la qualitat de vida de les persones i que han estat oblidats a l'hora de fer tota

mena d'estudis i anàlisis econòmica.

Segons informe de la Federació de Cooperatives de Treball, a l'any 2015, el 52% de les persones que treballen a cooperatives són dones, les dones poden trobar en el cooperativisme i altres expressions de l'ESS un mecanisme per sortir de l'atur i per què en l'ocupació que es genera des del sector reverteixen algunes de les tendències que actualment caracteritzen les elacions laborals de les de les treballadores, com ara, precarietat, temporalitat, parcialitat de les jornades, a més a més, a les cooperatives de treball i a les entitats solidàries es practica de manera sistemàtica la igualtat salarial i es genera ocupació de més qualitat que en el mercat de treball convencional. Però, malgrat que s'identifiquen determinades tendències positives, encara hi ha molta feina a fer per a què la presència femenina a tots els sectors d'activitat i categories professionals sigui igualitària respecte a la masculina.

Per anar avançant en aquesta igualtat, Elba Mansilla, en el seu article *Paradigmes Organitzatius Solidaris. Una aportació feminista des de la teoria i les pràctiques*, aporta algunes idees o mesures que cal tenir en compte a l'hora de realitzar pràctiques cooperativistes que incorporin la perspectiva de gènere. La incorporació d'aquestes mesures a les pràctiques cooperativistes requereixen fer una lectura crítica del funcionament de moltes pràctiques actuals.

Elba separa les mesures en quatre grans blocs:

1- Mesures orientades a **donar visibilitat a les diferents tasques** que es produeixen als projectes solidaris, per a intentar reorganitzar i reconceptualitzar tots els treballs, per a superar, d'una banda, les especialitzacions de gènere, tan sovint amagades sota presumptes capacitats i ganes personals de fer les coses i superar, al seu torn, la dicotomia entre treball productiu i treball reproductiu dins dels col·lectius. En aquesta categoria trobem, per exemple, els inventaris globals de tasques, que inclouen tant les feines visibles, públiques i facturables, generadores d'estatus i reconeixement, com les de neteja, secretaria, gestió administració i manteniment, assumides i realitzades per dones. Un inventari de tasques serveix per fer una visualització conjunta de tots els treball que es desenvolupen de l'equip sinó també per a valorar-les, repartir-les, sotmetre-les a rotació, redistribuir-les i en alguns casos, externalitzar-les.

2- **Mesures a tenir cura dels propis equips**: Els projectes solidaris són, generadors d'autoestima i sentiment de pertinença per a les persones participants que en el desplegament de la iniciativa, recuperen la capacitat d'autoorganització. És per aquesta raó que es pertinença la preocupació sobre el lloc i el paper de les integrants de l'organització. Això implica, per exemple, organitzar grups de treball amb espais alternatius per poder afavorir un clima d'ajuda i solidaritat entre les persones integrants creant llaços basats en la disponibilitat i escolta, complicitat i respecte mutu. Entre aquestes mesures trobem: repertori d'instruments per a la gestió del poder i les emocions i la prevenció i resolució de conflictes, com també les accions destinades a promoure la transparència de l'organització i a facilitar el flux i l'accés a la informació.

Exemple de recursos orientats a prevenir i resoldre conflictes: obertura d'espais formals i informals on

treballar la motivació i la confiança i identificar malestar i neguits com ara , l'organització de sortides lúdiques, dinars o celebracions, també espais formals de capacitació entre sèniors i juniors dins de l'entitat o la realització d'activitats de formació i assessorament continuat per fomentar la polivalència i l'autonomia personal dels socis i les sòcies, o bé la dinamització d'espais formals on identificar sobrecàrregues, com ara les rondes emocionals

3- Recursos sobre transparència i fluxos d'informació, **mesures orientades a facilitar l'accés de les persones participants als espais i canals de comunicació, a la participació i a la presa de decisions:** mecanismes acollidors i d'acompanyament. Es desenvoluparan tallers formatius i accions que capacitin i que ajudin a les persones sòcies a apropiarse i conèixer els aspectes més tècnics, complexos i complicats del projecte, vol dir fer un taller intern per aprendre a interpretar pressupostos anuals, compartir coneixements bàsics de l'entorn digital per generar autonomia o dinamitzar tallers i debats on compartir imaginaris i estratègies comunicatives que ajudin a diversificar les persones que representen l'entitat en un acte públic.

4- Mesures corresponsabilitadores pensades per **ajudar a compaginar la vida professional amb la diversitat de necessitats i dimensions de les vides personals.**

Les mesures clàssiques són les que promouen la inclusió de les dones al mercat de treball remunerat, sense promoure un canvi de rols de gènere als espais domèstics i familiars ni el repartiment de les feines tant productives com reproductives, corresponsabilitzar significa compaginar la vida professional amb la cobertura de necessitats diverses que van més enllà de les derivades únicament de la maternitat i la criança, com ara la gestió de l'estrès, l'establiment de ritmes i horaris de treball diferents per d'edat, salut o estudis o tenir en compte el fet que les treballadores tinguin la llar o la família lluny. Aquestes mesures estan orientades al sosteniment dels equips de treball en sí per a procurar benestar físic, psíquic i emocional de les persones, dins i fora dels projectes. Trobem mesures adreçades a adaptar els usos de l'espai i del temps, com per exemple fer horaris d'estiu i d'hivern compaginables amb el calendari escolar dels fills i filles, elaborar un còmput d'hores o treballar per objectius i projectes en lloc de tenir horaris fixos, per a facilitar l'adaptabilitat de la jornada de treball, obrir la possibilitat de treballar a distància o utilitzar mitjans tecnològics com ara el correu electrònic, els documents col·laboratius, els xats o l'skype per evitar presencialisme.

Un ecosistema cooperatiu que incorpori la perspectiva de gènere i les aportacions de l'Economia Feminista ha de tenir en compte en el seu disseny i desplegament aquests blocs de mesures.

En aquest sentit una peça clau de l'Ecosistema de Montornès seria la incorporació d'un ***Centre de Referència per a les dones***, encarregat d'incorporar i transversalitzar la perspectiva de gènere, vetllant per la igualtat i la no discriminació de les dones.

Una de les seves funcions seria la d'elaborar un pla d'igualtat d'obligat compliment per a totes les iniciatives i empreses que formessin part de l'Ecosistema.

4- DESENVOLUPAMENT LOCAL I ESS A MONTORNÈS DEL VALLÈS

Segons l'anàlisi i diagnosi efectuada a l'any 2015 i que queda reflectida al Pla Director de Desenvolupament Local, la realitat de Montornès és la següent:

4.1- Radiografia de Montornès del Vallès.

Montornès, segons el padró municipal té 16.189 habitants i és un dels municipis més occidentals del Vallès Oriental. El terme municipal és de 10,2 km² i la densitat de població es situa en 1.590 hab./km², molt per sobre de la densitat del Vallès Oriental (473,6 hab./km²) i de Catalunya (235,3 hab./km²).

El municipi ha experimentat un fort creixement demogràfic en les darreres dècades sobretot motivat per l'arribada de fluxos migratoris sobretot nouvinguts del nord d'Àfrica

Aquesta diversitat social comporta efectes sobre les relacions socials, com ara la manca de comunicació entre la població més arrelada al municipi i la població nouvinguda.

A nivell d'estructura urbana, està constituït per 2 nuclis urbans principals (Montornès Nord i Montornès Centre). A Montornès Nord es concentra el 22,20% de la població total del municipi; és a dir, que hi viuen 3.595 persones (dades gener 2015).

Per últim, cal destacar que Montornès té diversos nuclis residencials (Can Parera, Can Comas, Can Sala, el Castell, les Vinyes Velles Casablanca, Can Bosquerons de Dalt, El Telègraf, Manso Calders, Can Coll, Mas Coll, Can Xec i l'Ametller) i disposa de 9 polígons d'activitat econòmica (Can Bosquerons de Baix, Concentració Industrial Vallesana, El Raiguer, Can Parellada, Can Fenosa, Masferrer, Mogent, Casa Nova i El Congost.

Mercat de Treball. (font: Observatori laboral Vallès Oriental).

La taxa d'atur a Montornès és d'un 14.31 % a març de 2019, únicament superada per Canovelles amb un 15%, (Vallès Oriental) i malgrat el teixit industrial de què disposa el municipi, Montornès continua tenint una de les taxes d'atur més altes del Vallès Oriental, de Mollet i Granollers.

Pel que fa al nivell formatiu de les persones a l'atur es detecta que el grup de persones amb nivell d'educació general i estudis secundaris són els que integren el gruix més destacat de desocupats, molt per sobre de la resta (un 61,08 %).

Cal afegir que donada la manca d'especialització formativa en determinats sectors, des de l'Ajuntament es treballa l'acreditació de competències per mitjà dels certificats de professionalitat, així com els tallers i cursos específics per als usuaris de la borsa de treball: carretilles elevadores, recerca de feina on-line, etc...

En quant a la taxa d'atur registrat per sexe i edat es manté una tendència clarament desigual dels homes (55,5%) vers les dones (44,5%) amb un 11% de diferència percentual. Veiem una taxa d'atur feminitzada i incrementada ver als homes en gairebé totes les franges d'edat, amb un increment de la polarització home-dona superior entre els 16 i 55 anys vers l'any passat.

Destaquen 2 franges d'edat sobre les quals recau una taxa d'atur més destacable: per un costat dins el **grup de majors de 45 anys** la franja de 55 a 59 anys (16,4 % d'aturats) i **els menors de 30 anys** (14,3 %

d'aturats). Per tant, la població diana de les polítiques d'ocupació haurien de ser: majors de 45 anys, joves de 16 a 30 anys, dones i persones nouvingudes.

Des de l'any 2009 es desenvolupa el projecte d'intervenció integral en el barri de Montornès Nord amb el suport del Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat. Entre d'altres accions urbanístiques i de millora estructural del barri, es treballen projectes que sobretot fomenten accions d'inserció i orientació laboral els quals recauen sobre aquesta població nouvinguda.

També es desenvolupen actuacions específiques de contractació mitjançant plans d'ocupació per ajudar a integrar a persones amb major dificultats socials i econòmiques.

Diagnosi del Consell Comarcal.

Basant-se en el model de DL de Promoció Econòmica a l'any 2018 el Consell Comarcal del Vallès Oriental, i a partir del treball realitzat en el Grup de Treball d'Ocupació i Formació, elabora la seva Diagnosi Estratègica per a la formació i l'ocupació, aquesta diagnosi l'elabora l'empresa Activa Prospect SL.

Les conclusions a les que apunta la diagnosi són:

- Hi ha manca de planificació i treball transversal de les polítiques en matèria d'ocupació i de formació. Excessiu centralisme en la presa de decisions i escassa escolta activa de les necessitats de participació del territori.
- Rigidesa dels programes que no s'adapten a les necessitats de les persones ni a la realitat del mercat de treball.
- Escassa participació del teixit empresarial i altres actors clau en el disseny i implementació d'actuacions.

Aquesta diagnosi posa també en evidència la manca d'una visió de co-participació en la realització de les polítiques públiques.

Activitat Econòmica

Montornès es troba situat al Vallès Oriental en una zona amb una forta tradició industrial -el Baix Vallès- i a més disposa d'una àmplia oferta de sòl industrial. Això ha propiciat la instal·lació al municipi d'un teixit empresarial destacable: Cobega, Henkel Ibèrica SA, Lucta SA, Arbora&Ausonia SL, El Corte Inglés SA, Kraft Food Postres, entre d'altres. Pel que fa a l'anàlisi sectorial de l'activitat econòmica, es detecta que la segona activitat amb més atur pertany a les indústries manufactureres (256 aturats) per sobre inclús del sector de la construcció. Per sota segueixen altres activitats econòmiques, destacant que en el sector del transport i emmagatzematge hi ha 51 aturats. Hi ha per tant, un doble factor específic de Montornès:

- Manca d'encaix entre les demandes del mercat laboral actual i la qualificació de les persones, cosa que caldria reforçar a través d'una formació professional específica adaptada a les noves necessitats de les empreses locals.
- Malgrat disposar de 9 polígons al municipi, els perfils de treballadors de les indústries manufactureres i del transport compten amb poca absorció en les empreses locals.

En quant a les macromagnituds econòmiques, Montornès, disposa d'un teixit empresarial fort i això fa que el PIB per habitant -conjunt de béns i serveis que es produeixen al municipi durant un any per cadascun dels habitants- sigui molt superior respecte al Vallès Oriental i a Catalunya. Això ens indica que el grau de desenvolupament del poble, comparant la capacitat productiva per individu és alt però no suficient per mesurar el benestar ni la distribució de la riquesa donat que no mostra la realitat del territori

La Renda familiar disponible bruta és la macromagnitud que mesura els ingressos de què disposen els residents d'un territori per destinar-los al consum o a l'estalvi. Aquesta renda depèn dels ingressos de les famílies directament vinculats a la retribució per la seva aportació a l'activitat productiva (remuneració d'assalariats i excedent brut d'explotació), però també està influïda per l'activitat de l'Administració pública mitjançant els impostos i les prestacions socials. Tal i com mostra el quadre la Renda Familiar Disponible de Montornès és baixa, euros per habitant i inferior a la del Vallès Oriental, i de Catalunya, per tant hi ha un desajustament important entre allò que es produeix al municipi i els diners que poden dedicar els ciutadans de Montornès a despesa familiar i a l'estalvi.

Quadre comparatiu a l'any 2016 RFB al Vallès Oriental.

Població	milers d'euros	per habitant	catalunya
L'Atmella Valles	175751	21,1	124,5
Bigues i Riells	155652	17,5	103,1
Caldes de Montbui	289589	17	99,9
Canovelles	221145	13,9	81,6
Cardedeu	307795	17	100,2
Franqueses del Vallès, les	306331	15,8	93
Garriga, la	276123	17,4	102,5
Granollers	995196	16,5	97,5
Llagosta, la	199604	15,1	88,9
Lliçà d'Amunt	256583	17,4	102,3
Lliçà de Vall	119675	18,9	111,1
Llinars del Vallès	155858	16,1	94,8
Mollet del Vallès	815387	16	94,1
Montmeló	140755	16,1	95
Montornès del Vallès	248473	15,4	90,6
Parets del Vallès	319351	17	100
Roca del Vallès, la	189497	18	106,1
Sant Antoni de Vilamajor	104223	17,6	104
Sant Celoni	266818	15,3	89,9
Sant Feliu de Codines	92430	15,5	91,1
Sant Fost de Campsentelles	155601	18,1	106,4
Santa Eulàlia de Ronçana	121082	17,2	101,1
Santa Maria de Palautordera	145405	15,8	93,1
Vilanova del Vallès	102984	19,7	116,1

Quadre comparatiu a l'any 2016 RFB a les diverses comarques i a Catalunya

	Municipi	milers d'Euros	milers per habitant	índex Catalunya =100.
1	Alt Camp	664113	15,1	88,8
2	Alt Empordà	1781022	13,1	76,9
3	Alt Penedès	1708635	16,1	94,9
4	Alt Urgell	273002	13,4	79,1
5	Alta Ribagorça	59654	15,5	91,3
6	Anoia	1760432	14,9	88
39	Aran	139024	14,2	83,5
7	Bages	2786972	16,1	94,7
8	Baix Camp	2762867	14,6	86,2
9	Baix Ebre	997430	12,8	75,3
10	Baix Empordà	1768418	13,6	79,8
11	Baix Llobregat	14331485	17,8	104,9
12	Baix Penedès	1323535	13,3	78,2
13	Barcelonès	42467074	19,2	112,9
14	Berguedà	638253	16,4	96,5
15	Cerdanya	247488	14	82,2
16	Conca de Barberà	306056	15,2	89,6
17	Garraf	2415348	16,7	98,2
18	Garrigues	280929	14,7	86,8
19	Garrotxa	894621	16,3	95,8
20	Gironès	2931074	16	94,5
21	Maresme	7297392	16,7	98,4
42	Moianès	204464	15,5	91,6
22	Montsià	818711	12	71
23	Noguera	541132	14,1	83,1
24	Osona	2572096	16,7	98,3
25	Pallars Jussà	192678	14,7	86,5
26	Pallars Sobirà	102148	14,8	87,2
27	Pla d'Urgell	530391	14,4	84,9
28	Pla de l'Estany	504351	16	94,4
29	Priorat	134438	14,5	85,2
30	Ribera d'Ebre	331297	15,1	88,8
31	Ripollès	412240	16,5	97,3
32	Segarra	327433	14,6	86,3
33	Segrià	3158186	15,4	90,9
34	Selva	2248941	13,6	80
35	Solsonès	192915	14,4	84,6
36	Tarragonès	3708071	14,8	87,3
37	Terra Alta	173200	15	88,2
38	Urgell	509404	14,2	83,7
40	Vallès Occidental	15693586	17,4	102,2
41	Vallès Oriental	6646514	16,6	97,8
	Catalunya	126837019	17	100

Font Idescat Any 2016

En quant al sector comerç, es constata que l'oferta comercial de Montornès compta amb poca atracció comercial, agreujada per la fuga de compres a Granollers, Mollet o bé a la Roca del Vallès, amb una imatge tradicional i poc moderna dels comerços. Els hàbits de consum dels residents a les urbanitzacions i la desvinculació d'aquests amb el centre, no ajuden a la reactivació del comerç de proximitat.

Es troba a faltar una oferta de comerç local més àmplia i diversificada en alguns barris o carrers, agreujada pel tancament del petit comerç –locals buits-. Aquests elements impedeixen crear l'hàbit de compra a Montornès malgrat existir una demanda potencial sobretot en comerç quotidià alimentari (forns de pa, peixateries, xarcuteries, supermercats...). Actualment Montornès disposa de 5 eixos comercials que han d'esdevenir un dels motors d'activitat comercial. En aquest nou període la prioritat ha de ser recuperar el dinamisme d'aquestes zones, incloent els carrers assenyalats paral·lels al carrer Major (Montornès Centre) i del comerç ubicat al carrer Federico García Lorca (Montornès Nord

Des de les àrees d'Acció Social i Ciutadania de l'Ajuntament de Montornès del Vallès, s'han potenciat accions concretes com per exemple el pack turístic del Mons Obserbans i la Masia Can Sala, <http://cansala-montornes.com/>.

Amb aquesta tipologia d'activitats es genera atractivitat al territori i es fomenta el consum tant directe com indirecte a establiments de restauració i al comerç de proximitat.

4.2.-L'ESS a Montornès del Vallès des de 2016 fins a 2020

Intentaré fer un breu relat cronològic dels inicis de l'ESS al municipi.

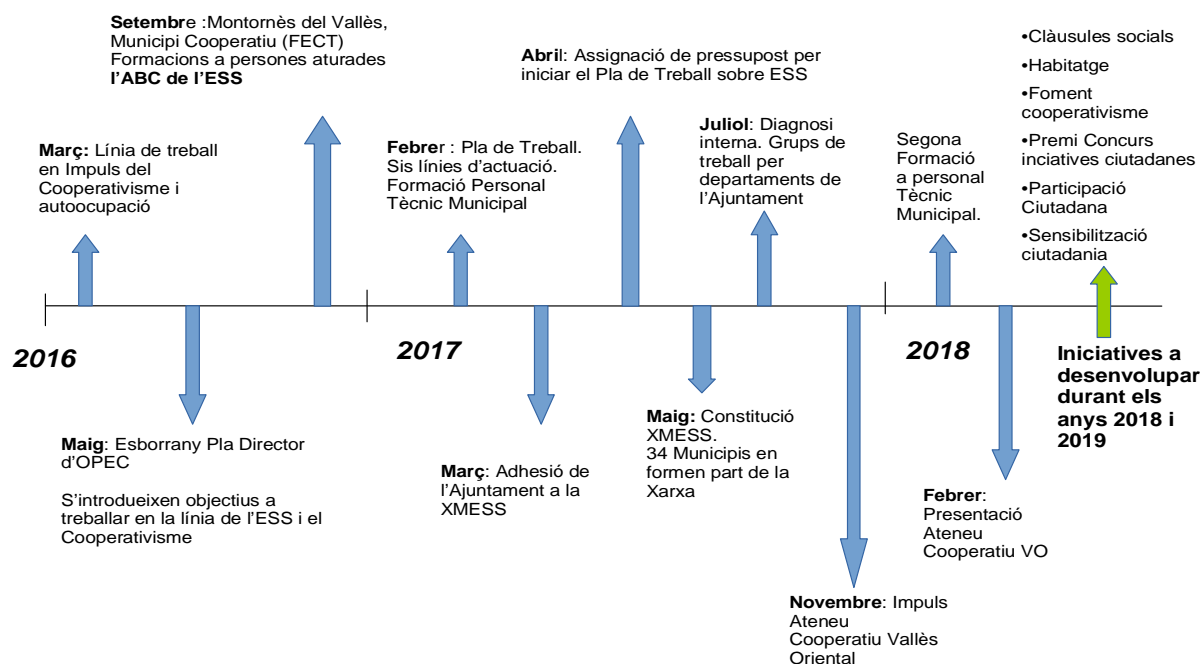
4.2.1- De l'any 2016 a l'any 2018

l'Ajuntament de Montornès del Vallès, en el marc de definició de la política de desenvolupament local basat en els principis i valors de l'ESS, a finals de l'any 2017 inicia un diagnòstic sobre la situació de l'ESS al consistori per tal de perfilar la seva estratègia a curt i mig termini, aquesta diagnosi finalitza al mes de febrer de 2018. Aquesta diagnosi l'encarrega a la cooperativa Labcoop.

Prèviament a la diagnosi realitzada, des de l'Oficina de Promoció Econòmica (OPEC) hi ha el Pla Director Desenvolupament Local que s'apunta la voluntat de treballar en economia social i cooperativisme. A finals d'aquell mateix any ,Montornès del Vallès forma part dels municipis que són "Municipi Cooperatiu" i realitza un procés de formacions internes en matèria cooperativa i d'economia social i solidària. Aquesta formació la realitza personal tècnic de l'Ajuntament de diversos departaments, com també ,s'ofereix formació a les persones aturades.

El 2017 l'Ajuntament s'adhereix al procés de constitució de la Xarxa de Municipis per l'Economia Solidària i crea una comissió de treball intern en matèria d'ESS, formada persones de l'equip tècnic i polític. De la comissió n'ha sorgit un grup promotor (també tècnic i polític) que realitzar una autodiagnosi en clau d'ESS, aquesta autodiagnosi serà posteriorment compartida amb tota la comissió el mes de febrer de 2018.

Cronograma de les diferents accions realitzades:

Font: Elaboració personal de Jordi Delgado. Regidor de Promoció Econòmica a Montornès del Vallès

Diagnosi interna de LabCoop.

Per realitzar la diagnosi l'entitat contractada va fer servir la següent metodologia de treball: lectura de documentació municipal, entrevistes a diferents persones del consistori, reunions amb el grup motor d'ESS i treball en focus grup sobre algunes qüestions específiques.

Quant a la recollida i lectura de documentació disponible, es va revisar:

- Pla Director de Desenvolupament Local de Montornès del Vallès (PDDL)
- Pla d'Actuació Municipal (2016-2019)
- Procés Participatiu del Pla d'Actuació Municipal de Montornès del Vallès. Informe de Resultats (11 de juliol de 2016)
- Cinquena presentació del Comitè d'Avaluació i Seguiment del Projecte d'Intervenció Integral de Montornès Nord (10 de novembre de 2016)
- Pla d'Igualtat Intern de l'Ajuntament de Montornès del Vallès (2014-2017)

- II Pla d'Igualtat de Gènere per a la ciutadania (2017-2020)
- Mapeig sobre l'Economia Social i Solidària a Montornès del Vallès. Document de treball (Juliol 2017)
- Ressaltar que el PDDL es pot considerar un document de treball i no un "Pla" en sí mateix, ja **que actualment el PAM 2016-2019 és el document que integra la política de desenvolupament local.**
- El grup impulsor va ser qui va treballar el document: *Guia d'autodiagnosi Municipal de la Política Pública de Desenvolupament Local en clau d'ESS*. La guia explora diverses qüestions clau que a continuació es defeneixen i es presenta el resum de les idees principals del treball realitzat:

- **Qui:** identifica els **actors interns** clau en la política pública municipal de desenvolupament local en clau ESS, així com la seva incidència a l'administració local.
- **Com:** explora les **maneres de fer** política pública municipal de desenvolupament local, tant cap endins com cap enfora de l'Ajuntament, des de la perspectiva de l'ESS.
- **Què:** identifica fins a quin punt aquells serveis, projectes, programes o accions municipals de desenvolupament local, que estem fent o que volem fer, **responen als plantejaments** de l'ESS
- **Perquè:** aborda els aspectes més profunds de la **política pública** de desenvolupament local en clau ESS, les motivacions principals per les quals es dissenya un o altre tipus de política pública

Les idees força i resum d'una part d'aquesta autodiagnosi queden recollides a continuació. Aquestes idees força s'han de tenir en compte a l'hora de dissenyar un Ecosistema Cooperatiu i desplegar polítiques públiques de desenvolupament local en clau de l'ESS al municipi.

ELS PER QUÈ: Debilitats i Fortaleses

Debilitats	Fortaleses
Diferents maneres de veure l'ESS a l'Ajuntament Mirada sectorialitzada (ESS = "algunes iniciatives socials") Manca visió desenvolupament local holístitca Protagonisme empresariat vs. poc pes comunitari Objectiu limitant en desenvolupament local: "intermediar processos formatius i ocupacionals" Dicotomia persones aturades i empresariat. Els actors del desenvolupament local són només empresariat? Viver d'empreses com a iniciativa "des de dalt"	Visió que les diferents economies són compatibles Reconeixement de la voluntat d'impuls de l'ESS L'ESS ha d'anar guanyant terreny En desenvolupament local, existència d'una línia d'actuació específica d'impuls de l'ESS Experiència en perspectiva de gènere de forma transversal (Pla Igualtat)

QUI:

Debilitats	Fortaleses
Diferències entre àrees visió de l'ESS com a oportunitat	Consens en què es requereix temps, paciència i lideratges
Estructura tècnica amb capacitat lideratge i mobilitzadora no consolidada	Identificat lideratge polític i tènic (Pla Barris)
Falta estabilitat personal oficina Pla Barris	Interès i predisposició àrea Cultura, oficina Pla Barris
Necessitat formació i motivació personal d' OPEC	
Falta valoració del què pot aportar l'ESS per l'ocupabilitat	
Falten perfils acompanyament iniciatives de l'ESS	
Inèrcies de treball en alguns departaments	
Manca de lideratges perfil ESS en nivells responsabilitat tècnica	
Falta consolidar estructura directiva	

COM:

Debilitats	Fortaleses
Diferents gradacions en línia a seguir en polítiques de desenvolupament local	La transversalitat ha de ser multinivell (exemple Pla Barris)
Diferents concepcions de “transversalitat”	És manifest que la promoció de l'ESS ha de ser en tots els àmbits Ajuntament
Manca visió global sobre funcionament compartida entre departaments	Dotació pressupostària dels diferents departaments implicats
Contractació serveis / compres sense criteri comú	
En relació a ciutadania: diferent visió (d'apoderament a assistencialisme)	Pla d'Igualtat: exemple d'estratègia transversal
Manca consens en el terme “apoderament”	Pla Barris: exemple organització i operativa (a 3 nivells)
	Consens en què cal implicar ciutadania en el co-disseny
	Exemples co-disseny (Pla Igualtat, PAM, Pla Barris...)
	Experiència treball comunitari Pla Barris

QUÈ

Debilitats	Fortaleses
L'Ajuntament no disposa d'un marc general de contractació responsable ni d'un protocol establert sobre l'aplicació de clàusules socials.	L'adhesió a la XMESS té un caràcter estratègic i és profitosa en la mesura que l'Ajuntament participa activament en grups de treball i aprofita la generació de sinergies i l'intercanvi de coneixements amb altres consistoris.

4.5.2- Des de l'any 2018 a l'any 2019

Incorporació de l'Ajuntament de Montornès com entitat col·laboradora de l'Ateneu Cooperatiu del Vallès Oriental. L'ACVO, format per un equip de tres persones, realitza formació i assessorament sobre Cooperativisme i ESS a personal tècnic i polític, també realitza formació a les persones aturades del municipi.

Creació del Punt Coop a Montornès del Vallès un cop per setmana s'ofereix un servei d'assessorament a les persones interessades i residents al municipi.

Primera Fira d'ESS

La Primera Fira d'ESS realitzada a Montornès va ser al mes de Juny de 2018 i va estar liderada conjuntament entre l'ajuntament de Montornès i l'Ateneu Cooperatiu del Vallés Oriental.

Els objectius de la fira "FEES" van ser:

1. Sensibilitzar i motivar entorn les potencialitats de l'ESS.
2. Generar interès i detectar persones amb ganes d'impulsar experiències d'ESS.
3. Fer una diagnosi amb la ciutadania sobre necessitats socials de Montornès a abordar des de l'ESS.
4. Identificar línies de treball i accions entorn l'ESS al municipi.
5. Interrelacionar experiències de la comarca.

Finalitzada la fira és van identificat tres nínxols d'interès i d'activitat emergent :

- 1. Finances ètiques: Comunitat d'Autofinançament** en procés de creació del col·lectiu senegalès en contacte amb l'Associació de Comunitats d'Autofinançament www.winkomun.com
- 2. Dones i cures:** S'ha establert vincle de Dones Unides amb la Cooperativa Mujeres Pa'lante com a grup de referència. La Cooperativa Mujeres Pa'lante explica que Dones Unides els recorda als seus inicis.

3. **Cooperativa d'Habitatge:** Durant la Fira un grup de persones van explicar que volen fer una Cooperativa d'Habitatge en cessió d'ús al poble. Aquesta és una de les línies de treball que contempla el pla de treball d'Impuls de l'ESS al Municipi.

4.2.3- Des de l'any 2019 a l'any 2020

a) Pla d'Impuls de l'ESS a Montornès del Vallès. Pla de Treball

A principis de l'any 2019, la Comissió d'Economia Social i Solidària de l'Ajuntament de Montornès formada pel Grup Impulsor i per les Comissions tècniques, es reuneixen en diverses ocasions per treballar conjuntament un pla de treball que reculli les línies de treball a desplegar i les actuacions a realitzar en relació al Desenvolupament Local en clau d'ESS, les actuacions tenen incidència en les polítiques públiques sobre la contractació, Compra Pública Responsable, l'Ocupació i les empreses, el Medi Ambient, la Participació, l'Educació, la Immigració, la Cooperació internacional, el Gènere i l'Habitatge.

b) Experiències concretes que s'estan desenvolupant actualment.

b.1-Ocupació i Dones

- Emprenedoria social, Dones amb Talent. Mitjançant una subvenció del Servei d'Ocupació, Treball als Barris, l'ajuntament ha engegat un projecte d'emprenedoria social dirigida a dones que consta de dues fases:

Una primera fase en la que un grup de dones aturades han rebut formació de l'Escola Popular d'Economia Feminista i una segona fase on aquestes dones fan formació en Emprenedoria Social, algunes d'aquestes dones podran beneficiar-se durant el temps de formació de poder ser contractades durant 6 mesos mitjançant un pla d'ocupació. Al finalitzar aquesta segona fase aquestes dones estaran preparades per dissenyar un projecte d'economia feminista, social i sostenible, un projecte que es pogués desenvolupar al municipi. Hi haurà una línia de premis i subvencions per poder iniciar els projectes.

- Sensibilització a persones aturades en ESS.
- Formació i Ocupació en Gestió de Residus.
- Treball amb les empreses d'Economia circular.

b.2- Joventut

- **Ocupació i gent Jove.** Cantina del nou equipament per a joves SPUTNIK. Des del departament de Joventut s'inicia un procés de participació per conèixer la voluntat quin és el interès de la gent jove en relació al nou equipament juvenil. Aquest nou equipament disposarà de bar i és vol oferir que aquests servei estigui portat per joves del municipi. Juntament amb l'Ateneu Cooperatiu, el departament de Joventut i el d'ocupació, s'ha traçat un pla d'actuació que vol apoderar i formar a

joves interessats en aquest projecte susceptibles de formar una cooperativa que es faci càrrec del Bar del nou equipament, aquest grup de joves oferiran al seu treball cooperatiu una mirada social.

- Pressupostos participatius i programació participativa del nou equipament de joves.

b.3- Educació.

- Programa CUEME, Cultura emprenedora a l'Escola. <https://www.diba.cat/es/web/cueme>
- Puja a l'Escola de Valors.
- Eduquem i gaudim en Família.

Projectes abordats de manera transversal entre personal tècnic d'Igualtat, Salut, convivència, mediació i l'Ateneu Cooperatiu del Vallès Oriental.

- Consum responsable.
- Mercats de segona mà, organitzats per les Ampas

b.4- Participació.

- Treballa amb entitats del municipi oferint formació en ESS, promou l'associacionisme generant Mercat Social reforçant la xarxa associativa al municipi. Col·labora de manera transversal amb Educació, Ocupació Igualtat.
- *Elaboració del PAM, 2019 -2023, importància d'aquest pla estratègic en les polítiques municipals a desenvolupar en matèria de DL*

b.5- Cooperació.

- Alguns projectes que es treballen des de Cooperació són, els Objectius de Desenvolupament Sostenible, iniciatives de Comerç just amb el Café de Montornès, Promoció de la Salut, Educació pel Desenvolupament. Col·labora de manera transversal amb altres departaments com contractació, participació, igualtat i educació.

b.6- Contractació Pública Responsable.

- Realitzant mesures per una compra pública més responsable.

4.3.- Treball de Camp. Enquestes Realitzades.

Les enquestes que s'han realitzat han tingut un doble objectiu:

- 1) Mitjançant un qüestionari dirigit a personal tècnic, polític i a entitats es vol conèixer quin és el lloc de l'ESS en les polítiques que es desenvolupen al municipi.
- 2) Mitjançant les preguntes del qüestionari i quan així era necessari donar a conèixer què és l'ESS, experiències i iniciatives, què s'entén per Ecosistema cooperatiu, com funciona.

Es va elaborar un qüestionari amb 5 preguntes obertes en la línia de: Saps què és l'ESS? Coneixes experiències d'ESS al territori? Participes o promous alguna iniciativa d'ESS al municipi? Què és un ecosistema cooperatiu i com funciona? .

Malauradament i per raons d'agenda només he pogut realitzar 6 entrevistes / enquestes, per tant no se si els resultats poden o no ser molt rellevants.

Aprofitant que es feia una fira d'entitats al municipi vaig poder entrevistar a tres entitats, l'Espai Panda, La Remençada i la Colla de Gegants. D'aquestes tres entitats qui més sensible està a col·laborar amb iniciatives d'ESS és el grup que formen les persones de l'associació Remençada. La Remençada la formen un grup d'unes 60 persones del municipi que cada any teatralitzen la revolta dels pagesos Vaig parlar amb en Jose Luis que és vocal de l'associació. Han col·laborat amb l'Ajuntament amb altres iniciatives relacionades amb la restauració i les remences, desconeixen el nom de l'ESS però quan ho coneixen se senten identificats amb els seus valors i principis, estarien interessats/des en establir col·laboracions amb altres entitats i amb l'Ajuntament.

La colla de Gegants, té molta activitat al municipi i al territori, però estan molt centrats en les seves actuacions i de moment no tenen interès per conèixer iniciatives ni establir noves col·laboracions, en relació a l'Espai Panda, tampoc mostren interès, van contestar les meves preguntes amb poc entusiasme ni interès pel tema.

De les entrevistes realitzades al personal tècnic es treuen les següents valoracions:

Vaig entrevistar a tres persones que realitzen funcions tècniques, Tècnic de Cooperació i Salut pública, amb el desplegament dels ODS, Tècnica de Participació, elaboració el PAM i amb la tècnica d'Educació, que gestiona programes dirigits a escoles i instituts sobre cooperativismes, com per exemple Cueme.

- Totes tres coneixen què és l'ESS, han tingut formació específica i formen part del Grup impulsor i /o de la Comissió tècnica d'ESS, per tant estan implicats professionalment amb l'ESS. Manifesten tenir una visió de l'ESS des d' un model de Desenvolupament Local en la línia de realitzar accions /actuacions concretes, majoritàriament de tipus formatiu fent participar a les persones en les seves polítiques. Totes tres afirmen que l'ESS a Montornès just ara, es comença a treballar al municipi i que cal fer molta feina però que creuen estar en la línia adequada per treballar els valors de l'ESS interactuen entre ells en algunes accions que desenvolupen i s'aporten informació de tipus transversal, no tenen actuacions transversalitzades entre departaments.
- Consideren que el nom d'ESS costa de fer arribar a les persones i que cal pedagogia i creativitat per que la gent entengui què és.
- Pensen que des del departament d'Ocupació es poden fer moltes coses però que no hi ha un lideratge fort per impulsar projectes i que falta implicació en el tema.
- Consideren que la Intercooperació és important i fonamental per arribar a transcendir a un segon o tercer nivell de cooperació entre entitats, empreses, ciutadania.
- Creuen que l'administració ha de ser el promotor de polítiques públiques en clau d'ESS

Al més d'octubre de 2019 es farà la segona fira d'ESS amb tres eixos de treball, L'emprenedoria Social, i el cooperativisme, dirigit als àmbits d'Ocupació i Educació també es treballarà la línia l'Habitatge Cooperatiu. S'adjunta (annexat al treball) el quadre de treball d'impuls de l'ESS al municipi realitzat fins al moment i que actualment està en revisió.

5.- UN DESENVOLUPAMENT ECOSISTÈMIC. PROPOSTA D'ECOSISTEMA A MONTORNÈS DEL VALLÈS

5.1- Aportacions personals al treball.

Al punt 4 he fet un resum de diverses actuacions i iniciatives, relacionades amb l'ESS que es realitzen al municipi. Destacaria que són actuacions realitzades de manera transversal i compartides entre personal tècnic i polític, actuacions que faciliten el foment de l'associacionisme i la sensibilització entre la ciutadania de què és l'ESS i com ajuda a millorar la vida de les persones.

Per arribar a Desenvolupar un Ecosistema Cooperatiu que incorpori la Perspectiva de Gènere cal anar un pas més enllà i permetre que aquestes actuacions incorporin una visió i una metodologia diferent a l'actual.

La meua aportació a aquest treball serà, tenint en compte les actuacions realitzades i l'experiència professional viscuda com a tècnica d'intermediació formada en Gènere i ESS i membre del grup impulsor d'ESS de l'Ajuntament de Montornès, seria, la de *dissenyar un organisme capaç de generar iniciatives i empreses basades en els principis de l'ESS i que faciliti i fomenti la interacció entre les diverses iniciatives, oferint una visió transversal i holística de les polítiques públiques de desenvolupament local en clau d'ESS tenint en compte la perspectiva de gènere i les aportacions de l'Economia Feminista mantenint els valors i principis de l'ESS.*

5.2.- Disseny de l'organisme que impulsi un Ecosistema Cooperatiu

Un ecosistema des de l'economia social i solidària, no té l'objectiu inicial de generar empreses d'ESS el seu objectiu és el de **generar les condicions** perquè puguin sorgir empreses d'un tipus determinat. Si no es genera un marc adequat podem caure de nou en la idea de projectes aïllats.

5.2.1.- El substrat de l'Ecosistema.

En aquest apartat parlaré dels ciments teòrics d'aquest Ecosistema,

- a) La nova llei d'ESS.
- b) Les 15 mesures-cap-a-leconomia-social-i-solidaria-als-municipis de la XES i les 10 mesures de la FCT per cooperativitzar als municipis.
- c) El Territori.
- d) Transversalització de les actuacions del PAM.
- e) L'Economia Feminista i el Centre de Referència per a les dones.

- f) Incubadora de projectes
- g) la intercooperació

a) La nova llei d'Economia Social. Per què una Llei.??

La XES, a elaborat una proposta de llei, en ella es recullen alguns per quès d'una llei d'ESS.

- a) La recent crisi a provocat un empitjorament de les condicions de vida de la majoria de persones com també la vulneració de drets socials i laborals, es fa necessari impulsar noves maneres de fer economia, més resistents a les etapes de crisi Cal una nova economia que respecti a les persones i el medi ambient, que posi al centre la vida de les persones que promogui desenvolupament territorial de forma equitativa.
- b) Enfortiment de les diferents branques del cooperativisme, la Llei d'Economia Social i Solidària ha de garantir-ne la seva generalització., per tal de fomentar un model socioeconòmic alternatiu al capitalista.
- c) Un nou país necessita de noves maneres de fer menys patriarcals i més solidàries.

És objecte de la Llei:

- a) definir i reconèixer les característiques pròpies de l'economia social i solidària
- b) identificar les iniciatives que la componen
- c) especificar les polítiques públiques orientades a la promoció, foment i enfortiment de les iniciatives de l'economia social i solidària, tot respectant la normativa específica aplicable a cadascuna d'elles.
- d) establir els mecanismes de la seva representació i articulació col·lectiva e) establir els mecanismes per a la resolució de conflictes
- f) determinar un règim de sancions per l'ús fraudulent de la llei i contrari als seus principis

http://xes.cat/wp-content/uploads/2018/08/Proposta_Llei_ESS_XES.pdf

b) Els municipis i les mesures per impulsar l'ESS. La XES i la FCT.

Des de la **XES** es llancen una proposta les **15 Mesures Cap a l'Economia Social als Municipis**. Aquestes mesures volen fer que les administracions locals impulsin un nou enfortiment socioeconòmic territorial basat en la democratització econòmica i la transició cooperativa, ecològica i feminista dels municipis.

El document proposa impulsar la municipalització i cooperativització de serveis públics i fa incidència en cercar vies cap a la sobirania alimentària, energètica i residencial en l'àmbit local. L'espai públic digital i el cooperativisme de plataforma també tenen cabuda entre les mesures, així com la necessitat de crear un relat sobre la transformació econòmica dels municipis.

<http://xes.cat/2019/04/03/presentem-les-15-mesures-cap-a-leconomia-social-i-solidaria-als-municipis/>

La FCT proposa 10 mesures per cooperativitzar els municipis amb la finalitat que les administracions locals generin un desenvolupament local transformador a partir de la concertació pública-comunitària- cooperativa.

<https://www.cooperativest treball.coop/connecta/actualitat/2019/03/26/10-mesures-per-cooperativitzar-municipis>.

Tant les mesures de la XES com les propostes de la FCT, deixen clar quin ha de ser el paper de l'administració en relació a l'ESS, l'administració ha de mostrar-se oberta a crear polítiques públiques que incentivin, la col·laboració publico-cooperativa – comunitària de caràcter feministes.

Al quadre hi ha un recull de les propostes que tant la XES com la FCT dirigeixen a les administracions per promoure una transformació econòmica en clau d'ESS. S'ha afegit en color blau les propostes de la FCT que estaven una mica més desenvolupades que en la proposta de la XES. La resta és compartit per les dues entitats.

Les MESURES

MESURA	QUI	COM	Per a què
Impuls matriu econòmica amb tots els agents socioeconòmics Incorporar el cooperativisme als espais de decisió política econòmica	Iniciatives, entitats, feministes, ecologistes, cultura, persones migrades	Consells Locals de l'ESS Concertació-públic cooperativa- comunitària.	Diagnosi a l'àmbit local Pla director i pressupost. Memòria anual. Mediació
Eines per a la transformació socioeconòmica. Promoció ESS i la seva transversalització a altres polítiques.	Promoció Econòmica (agències desenvolupament local)	Implementar Pla director./ LÍNIES DEL PAM. Promoure participació Social Registre iniciatives socioeconòmiques Coordinació amb Ateneus i entitats comarcals	Revertir desigualtats socioeconòmiques donar suport a dones, persones migrades, majors de 45, persones aturades
Crear espais per a lo Promoció Econòmica de Proximitat Promoció Econòmica amb accent cooperatiu	Promoció Econòmica ofereix equipament públic seu de l'ESS Coordinació amb Mancomunitats, Consells Comarcals.	Generant centres de Promoció Econòmica local amb caràcter de barri, districte o comarca.	Gestió suport i asses, gestió col·lectiva cures, atenció al públic desenvolupament de programes formatius, viver de projectes, ajuts econòmics

			Espai de cures.
Gestió cooperativa i/o comunal del patrimoni col·lectiu. Cessió per a l'ús i gestió de l'ESS local Equipaments municipals de gestió cooperativa i comunitària.	Consistori, Consells Comarcals, Consorcis.	Inventariar béns immobles públics i privats, establir convenis. Recuperar patrimoni cooperatiu i social per a titularitat pública i cessió a l'ESS Vivendes HPO	Desplegar la seva activitat, impulsar programes, nous projectes cooperatius i comunitaris, tallers, espais incubacions, magatzems, obradors, cotreball

Treballar el canvi cultural i educatiu a llarg termini a ciutadania i personal tècnic polític municipal. Foment del cooperativisme a l'àmbit educatiu	Educació, Cultura, Ensenyament,	Creació de cooperatives d'alumnes, ESS en instituts. Capacitació tècnica, societària i en valors. Formació en post graus i programes universitaris amb beques.	Sensibilitzar i garantir canvi socioeconòmic a llarg termini Professionalitzar el sector de l'ESS.
--	---------------------------------	---	---

Assessoria formació i acompanyament de noves iniciatives socioeconòmiques. Cadenes de valor de sectors econòmics del municipi. Desenvolupament local cooperatiu i finances ètiques	Ocupació, serveis socials, Migració, ensenyament, universitats	Finances ètiques, perspectiva de gènere. Treballar el teixit Econòmic de proximitat cap a l'ESS. Pràctiques universitat món cooperatiu.	Generar ocupació, preservar i ampliar béns comuns. Regularització. Igualtat. Circuits d'ocupabilitat dins l'ESS, autònoms petites empreses.
--	--	--	---

MESURA	QUI	COM	Per a què
---------------	------------	------------	------------------

Intercooperació, Mercat Social i Consum Responsable. Impulsar Mercat Social Local i Ecològic fomentar intercanvis entre entitats. Continuïtat empresarial cooperativa i foment de la intercooperació	Societàries jurídicament: Cooperatives, associacions, mutualitats, societats laborals fundacions. Sense formalització societària: Grups informals, horts comunitaris, microfinançament, fons de crèdit col·lectiu, xarxes intercanvis béns i serveis, banc del temps, moneda social, equipaments gestió comunitària, béns comuns culturals i naturals, nodes de suport mutu i cura, economia popular i migrant, experiències d'habitatge, comunicació o transport mancomunitat,	Fires Locals i comarcals. Mercats agroecològics. Creació de PCT . Cadenes productives solidàries (producció distribució i consum). Campanyes de consum responsable, ètic i transformadors. Promoure ajuts per a la transformació	Generar xarxa, integració econòmica del conjunt de l'ESS. Fomentar intercanvis Enfortir el teixit associatiu i cooperatiu. Fer-ho més resilient davant les crisis. Generar benestar entre les persones i ocupació de qualitat. Augmentar coneixement de alternatives d consum. Generar transformació social i econòmica.
--	--	--	---

Abastir necessitats socials i també les de les administracions públiques.	Personal tècnic polític i municipal que realitza contractació de béns i serveis	Compra i contractació pública responsable, prioritzant criteris socials, ètics i ambientals amb	Dignificar salaris, fomentar la igualtat, sostenibilitat ambiental, inserció laboral,
---	---	---	---

Compra pública responsable i concertació públic social		clàusules socials. Municipalització de serveis públics i cedir la gestió a cooperatives (aigua)	finançament ètic, interculturalitat Prioritzar les empreses cooperatives en les contractacions
Recuperació d'empreses privades en crisi i relleu empresarial	Agències de Desenvolupament Local. Persones treballadores, agents socials com sindicats,	Programes de represa empresarial amb fórmules cooperativitzades	Eliminar pèrdua de llocs de treball, apoderar a les persones treballadores fomentant la seva capacitat emprenedora i autonomia.
Municipalització i cooperativització de serveis públics.	Agències de desenvolupament en coordinació amb personal polític tècnic de diversos departaments, com joventut, serveis socials, territori, media ambient, cultura.	Concertació- público-cooperativa-comunitària i/o cooperativització de sectors: gestió residus, energies renovables, tasques cura, equipaments culturals, serveis alimentaris, en equipaments municipals, obra pública i rehabilitació habitatge, gestió patrimoni, turisme comunitari i economia circular	Garantir la participació i la capacitat de decisió entre persones treballadores, persones usuàries i entitats ESS
Sobirania alimentària energètica, residencial	Personal polític i tècnic municipal.	https://www.economiasolidaria.org/sites/default/files/CARTA_PER_UNA_SOBIIRANIA_ALIMENTARIA.pdf	Transició d'un model d'agricultura capitalista i alimentació globalitzada cap a la sobirania alimentària. Revalorització de criteris socials, ambientals i de proximitat. Energies renovables producció i consum cooperatius
Democratització societat del coneixement. Reconeixement espai públic digital de gestió comunitària i fomentar el cooperativisme de plataforma.	Personal polític i tècnic municipal, entitats del sector .	Donar suport als comuns digitals a les iniciatives públiques de dades obertes i el cooperativisme de plataforma	Usos socials cooperatius i col·laboratius de les TICs Software i hardware lliure Comunalitzar les TICs,

MESURA	QUI	COM	Per a qué
<p>Crear relat sobre transformació socioeconòmica dels municipis</p>	<p>Personal polític i tènic municipal, comunicació, cultura, educació, participació, joventut, promoció econòmica. Pam a Pam</p>	<p>Facilitar accés de les iniciatives d'ESS als mitjans de comunicació, web, visualitzant-les, mapeig d'iniciatives, memòria popular, participació veïnal en els pressupostos municipals, fomentar recerques, congressos, trobades, formar part de l'XMESS, intercanvi de pràctiques, Fires d'ESS</p>	<p>Reforçar els canvis, donar a conèixer, acompanyar en la transició, sensibilitzar</p> <p>Visibilitzar actuacions, iniciatives</p>
<p>Transformació feminista de l'Economia. La reproducció és economia. Valorització àmbit reproductiu. Sensibilitzar i educar en economies feministes. Economia feminista i democratització de les cures</p>	<p>Personal polític i tènic municipal, Regidoria i departaments àrea Social.</p>	<p>Posant la vida i les cures al centre de l'economia (actualment estan els beneficis i la producció) Donar visibilitat i dignificar el treball de cures, universalitzar l'accés a la cura. Eines per a la corresponsabilitat. Suport a iniciatives formades per dones. Creació de plans d'igualtat Impulsar la creació de cooperatives integrals de treballadores proveïdores (dones i homes) i persones usuàries o consumidoras de cures.</p>	<p>Sostenibilitat de la vida, benestar de les persones. Construir alternatives al capitalisme. Millorar les condicions laborals del sector de les cures.</p>
<p>Accés a l'economia locals, suport a la digitalització</p>	<p>Personal municipal polític i tènic de les agències de desenvolupament local.</p>	<p>Suport a l'organització de fires locals i comarcals. Introduir cooperatives en la dinamització de mercats municipals. Obrir baixos comercials de protecció oficial a empreses d'ESS suport a la creació de plataformes digitals cooperatives</p>	<p>Comunalitzar les TICs. Suport a les cooperatives de treballadors, dinamització del teixit comercial, fomentar la innovació</p>

c) El territori. Participació de les entitats

- Els grups informals i el foment de l'Associacionisme: Les associacions d'impuls.
- Mercat Social.
- Els Ateneus Cooperatius.
- L'Enxarxament ,contactes externs amb altres municipis.

El territori serà el lloc on es realitzaran les aliances, les cooperacions, els intercanvis, les transaccions. Cada territori tindrà les seves prioritats.

Les accions que s'iniciïn tindran com a finalitat apoderar a la ciutadania, per a que aquesta pogui detectar necessitats del territori i formar les que serien les associacions d'impuls dels diversos projectes o iniciatives locals. Aquestes associacions seran entitats promogudes per l'administració i tindran el seu suport fins l'establiment d'una forma jurídica d'una cooperativa, aproximadament uns 12 mesos. Recentment l'ajuntament ja ha iniciat una iniciativa per apoderar a dones, aquest grup de dones pot arribar a formar una associació d'impuls que recol·laria a altres grups de dones amb majors necessitats d'acompanyament. Són les dones aamb talent.

L'administració també vetllarà per tal de generar mercat social, oferint suport i formació a les associacions i entitats. L'equip de l'ACVO, podria donar suport en aquesta tasca formativa i d'enxarxament entre associacions. I finalment les relacions amb altres municipis també és important caldrà d'ampliar les aliances amb altres iniciatives d'altres municipis, consolidant projectes i ampliant l'enxarxament

d) Transversalització de les actuacions del PAM.

El Pam , Pla d'actuació Municipal, és el full de ruta que determina l'acció de govern durant el mandat actual. Té un component estratègic molt important per al municipi perquè estableix les principals línies d'actuació i les grans inversions que ens ajudaran a construir el Montornès del futur.

El PAM es divideix en:

1-) Objectius i accions

- Objectius de ciutat: són grans objectius que recullen la voluntat política a l'entorn dels grans àmbits a treballar
- Objectius estratègics: són les estratègies que ens marquem per assolir els objectius de ciutat
- Objectius operatius i/o accions: són les actuacions concretes per dur a terme els objectius estratègics.

2-) Grans inversions

Recull les grans inversions que es realitzaran al municipi en els propers anys.

Aquest Pla Estratègic és el marc d'actuació de les polítiques públiques del municipi i traça les línies a seguir. Per a la seva elaboració es realitza un procés participatiu per tant la ciutadania i altres agents del territori tenen un paper important en el traçat de les seves línies d'actuació.

Aquest pla estratègic s'estructura en objectius de ciutat, objectius estratègics, objectius operatius i accions. El document actual és vigent fins a 2019, aquest any s'iniciarà un nou procés per definir el no PAM 2019-2023 i decidir quin serà el full de ruta del proper mandat i per tant pot ser un bon moment per fer plantejaments relacionats amb l'ESS en aquest nou pla de treball

e) L'Economia Feminista i el Centre de Referència per a les dones.

L'ESS molt encertadament al meu entendre, està recuperant com en altres àmbits, maneres de fer que cuiden a les persones i la seva mirada feminista la fa sensible a temes relacionats amb les emocions i la cura de les persones.

És difícil trencar amb l'educació patriarcal en la que hem viscut durant tants anys tant a l'escola, com a la societat o a l'entorn familiar, per tant és convenient incorporar mesures i estructures que vetllin per mantenir la igualtat dins de les entitats i empreses de l'ecosistema cooperatiu. La creació d'un Punt de Referència de les Dones pot ser un espai de promoció de la dona no només a nivell ocupacional també pot ser un lloc on les dones tinguin un lloc de referència.

Des del CRD es poden promoure les iniciatives ciutadanes amb marcat caràcter feminista i amb major capacitat per arribar a obtenir un resultat favorable i fer un seguiment que tingui en compte l'economia feminista i la perspectiva de gènere, també es donaria suport i assessorament en la incorporació de la perspectiva de gènere tant als projectes / iniciatives existents com a projectes o iniciatives de nova creació. Algunes eines que poden ajudar a arribar i mantenir la igualtat i a evitar la discriminació són els plans d'Igualtat i els protocols de prevenció d'assetjament sexual.

Què vol dir incorporar la perspectiva de gènere? I la transversalitat del gènere?

Perspectiva de gènere significa tenir en consideració les diferents condicions, situacions i necessitats de les dones i els homes ,que actuen obstaculitzant,la participació d'uns i altres en condicions d'igualtat.

La perspectiva de gènere és:

- 1- Una eina analítica que presta atenció a la realitat diferenciada de les dones i els homes a la societat.
- 2- Fa referència al fet que les desigualtats i discriminacions de gènere tenen un origen social i responen a creences i mandats sobre les persones. Així mateix, reconeix les relacions de poder que es donen entre els gèneres; en general, favorables als homes com a grup social i discriminatòries per a les dones.
- 3- Sosté que les relacions de desigualtat entre els gèneres adquireixen expressions concretes en tots els àmbits de la societat (la feina, la família, la política, l'economia, les entitats, l'art, les empreses, la salut, la ciència, la sexualitat, la història...).

La incorporació de la perspectiva de gènere a la vida requereix creativitat, no hi ha una única manera ,encara que, totes fem referència als mateixos conceptes com: horitzontalitat, conciliació, transversalitat, estereotips de rol etc, la dificultat està en adaptar en cada ocasió la mesura que permeti passar d'una situació on es discrimina a una situació més igualitària. Cal reflexionar molt

sobre les confusions que poden provocar la repetició de models masculins entre les dones.

La transversalitat de gènere.

La transversalitat té com a objectiu integrar la perspectiva de gènere en tots els àmbits de qualsevol actuació que es planifiqui, en totes les àrees i a tots els nivells. És una estratègia per aconseguir que les preocupacions i experiències de les dones, igual que les dels homes, siguin part integrant en l'elaboració, engendrada, control i avaluació de les accions i dels programes, amb l'objectiu final d'aconseguir la igualtat de gènere. En el cas particular de les entitats i les associacions, el fet d'aplicar la transversalitat de gènere representa un canvi del paradigma corporatiu; és a dir, implica un replantejament de les prioritats, les accions i els projectes per tal d'incorporar la perspectiva de gènere en tots els nivells i àmbits de treball.

Les tasques reproductives i les tasques de cures

Entenem per tasques reproductives i de cures el conjunt d'activitats no remunerades que estan relacionades amb el treball domèstic i amb l'atenció i la cura dels membres de la família. Les dones, que han assumit pràcticament en exclusiva aquesta tasca, tenen més risc de patir precarietat laboral i problemes de salut, quan arriben a la vellesa. Les dades confirmen també que són elles les que viuen més situacions de soledat i de dependència.

Des de l'Economia feminista, es posa especial atenció al treball reproductiu ja que és necessari donar "valor" i posar preu a aquests tipus de tasques.

Fem tasques de cura quan fem una reunió d'equip en la que ens preocupem del benestar general de les persones que conformen un equip de treball, una supervisió d'equip per exemple és una tasca de cura, aquests tipus de treball tindrà una incidència directa en el benestar de les persones que conformen el grup de treball per tant en la seva cohesió i en la seva capacitat per millorar la producció

f) La Incubadora d'Emprenedoria Social i el Projecte “Aprenc a Emprendre”

El projecte **“Aprenc a Emprendre”** pot ser una eina que donarà suport a les persones interessades i amb ganes d'emprendre social i/o cooperativament a realitzar un possible projecte. Realitzaran formació en empenedoria social, suport tècnic i seguiment del projecte col·lectiu, finalment es contractaran a algunes persones per tirar endavant la seva iniciativa. El CRD també hi serà present en el projecte vetllen per una bona incorporació de la perspectiva de gènere i incorporant les idees i els continguts de l'economia feminista.

A continuació es detallaran algunes passes a tenir en compte a l'hora de dissenyar i implementar projectes d'emprenedoria social. La llista està estreta de la **“Guia interactiva d'emprenedoria Social.”** de la Fundació Acció Contra el Hambre.

https://www.accioncontraelhambre.org/sites/default/files/documents/guia_interactiva_ach_incubadoras_72px_1.pdf

Disseny , implementació i gestió de la incubadora

a) Disseny

1. Crear i dissenyar la incubadora a la mida del territori, de les necessitats de les iniciatives de Montornès i de les potencialitats. Preguntar-nos. per què una incubadora?
2. Clarificar el tipus de empremadoria objectiu de la incubadora
3. Realitzar una participació pública de la Incubadora pot facilitar el seu èxit.
4. Generar una xarxa de suport i recolzament amb l'administració pública, amb les empreses, processos de mentoria assessors.
5. Si es tractés d'una incubadora d'un sector concret pot ser interessant oferir una formació tècnica/ professionalitzadora específica amb la possibilitat d'incorporar un certificat de professionalitat. (exemple: sector cures)
6. És necessari un lideratge clar i sostingut, des de l'administració i/o amb alguna entitat tant durant el disseny com durant la posada en marxa de la incubadora
7. És important que la incubadora la dissenya qui l'hagi d'executar.
8. Minimitzar costos i minimitzar la dependència de subvencions.

b) Implementació i posada en marxa

1. Posar cura i dedicació per fer que tothom entengui el funcionament de la incubadora, les diferents fases en les que participaran, la dedicació que requereix els seus objectius i el seu funcionament.
2. Posar prou recursos humans en la fase d'implementació ja que suposa molta càrrega de treball.
3. Incloure eines participatives en el disseny i en la implementació de la governanta dels projectes de la incubadora.
4. Donar visibilitat a totes les tasques (productives i reproductives) i que totes estén remunerades d'alguna manera.
5. Protocol de noves incorporacions, permanença i sortida.
6. Fer servir facilitadors externs en les reunions de presa de decisions de grup.

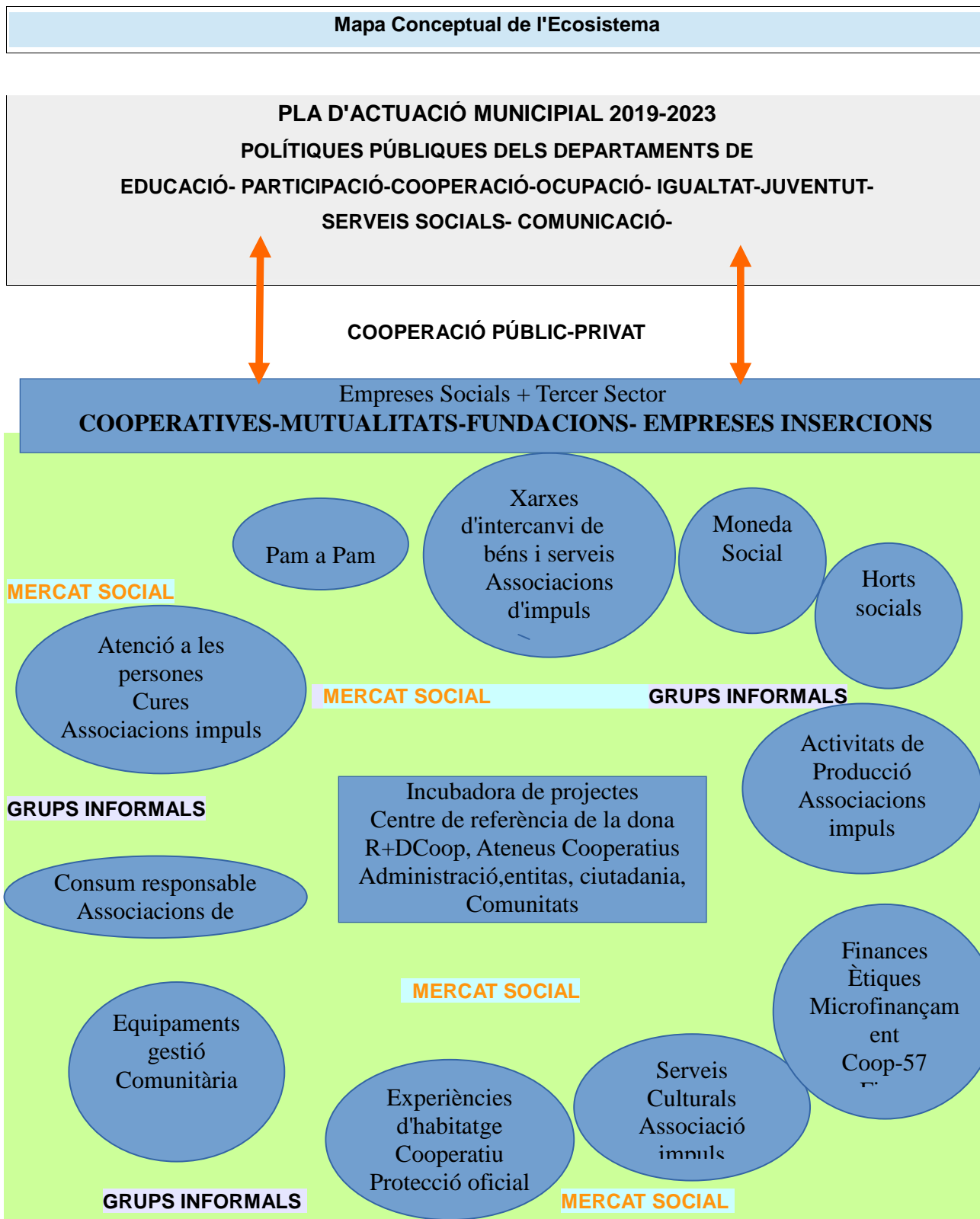
c) Gestió

- 1.- Flexibilitat, transparència i participació.
- 2.- Assessorament personalitzat.

Per tal d'avaluar l'eficàcia de la incubadora i dels projectes seria convenient treballar amb indicadors de resultats i indicadors d'impacte.

g) La Intercooperació. Mapa conceptual

La intercooperació ha portat a la formació de grans organitzacions de cooperatives, tant pel que fa a la dimensió econòmica com a la dimensió associativa. La intercooperació també sorgeix a partir del triangle de participació i genera sinèrgies entre les diferents entitats amb les que s'interactua.

5.4.- Per on comencem?

Pas 1

- L'informe **final de l'autodiagnosi** realitzada entre membres del grup impulsor d'ESS i serveis tècnics de LabCoop, recull algunes consideracions que a continuació adjunto, abordar i treballar a nivell tècnic i polític les següents consideracions, seria un primer pas per iniciar una planificació estratègica de DL que incorporés els principis i valors de l'ESS.

a) Incorporar una Idea de Desenvolupament Local que va més enllà de generar renda i resoldre algunes necessitats, com l'ocupació, un DL que també aposti per la creació de vincles socials, apoderament de la ciutadania, consciència crítica en el consum, ús dels recursos, solidaritat, etc.

L'experiència de Cardedeu sobre el model de famílies que s'agrupen per fer consum col·lectiu, responsable i de proximitat, pot ser d'interès per abordar el consum responsable.

b) Posar al mateix nivell el protagonisme de l'empresariat i el comerç local a tot allò que és comunitari. Fomentar processos participatius i apoderadors entre la ciutadania. Es podria començar per incorporar en El Consell D'empresa o la Taula per l'ocupació la incorporació d'altres agents socials del territori, com associacions de persones aturades, dones i/o homes.

c) Diversificar el model econòmic, actualment hi ha una economia basada en un Monoservei, Monoproducte, sobre explotació d'un recurs com és el turisme, en comptes d'una economia plural i diversificada, de caràcter feminista, al servei de la comunitat.

En aquesta línia trobem projectes vinculats a l'Emprenedoria Social i a les cures com per exemple les experiències d'Arbúcies en relació al Servei d'atenció domiciliària o els banc del temps i grups informals com els de "dones amb talent" i/o "les dones cosidores" El Centre de recursos per a les dones donaria suport a les iniciatives sorgides de grup de dones al mateix temps que podria incorporar mesures que afavoreixen la participació de les dones, la corresponsabilitat, la conciliació o posar en relleu les tasques reproductives i de cures en els grups que puguin iniciar alguna iniciativa.

d) Ampliar la Idea d'Economia. Actualment, únicament es veu una economia que sigui productiva. Economia també és per exemple l'intercanvi de productes i serveis materials i/o bens entre les persones per satisfer unes necessitats concretes no resoltes o el reconeixement i visibilització de les tasques domèstiques que realitzen les dones i que actualment no formen part de les activitats considerades productives.

e) Treballar la Idea d'un Desenvolupament Econòmic centrat en la formació i en l'Ocupació. Caldria incidir en més processos i tenir en compte altres actors del municipi (entitats, associacions). El Desenvolupament Local des del punt de vista de l'ESS pot ser un " marc de referència que orienti els continguts i les actuacions del conjunt de l'organització municipal, en tots els àmbits de la política social, econòmica, cultural" S'ha d'anar més enllà d'accions concretes, cal fer una estratègia global. El pla de treball d'Impuls de l'ESS, ja aniria en aquesta línia com també el Pla d'actuació Municipal que caldria impregnar-los dels principis i valors de l'ESS i de mirada feminista de manera transversal.

f) Incorporar mesures conciliadores i corresponsables en les polítiques públiques dirigides a la ciutadania. Tenir en compte les aportacions de l'Economia Feminista i ampliar la perspectiva de gènere a les actuacions amb les dones ja que són actuacions aïllades i subsidiàries a altres actuacions amb representació masculina, (els empresaris).

g) Nodrir d'ESS el Consell d'empresa que actualment està format per el món empresari i que no incorpora a les persones aturades, convé treballar i abordar la responsabilitat social de les empreses. Tampoc incorpora una figura i/o uns criteris que vetllin per defensar els drets de les dones en relació a l'ocupació. Centre de Recursos per a les dones, pla igualtat a les empreses.

h) Ampliar la idea d'Emprenedoria. Donar més abast a l'emprenedoria incorporant la idea d'emprenedoria social. Fomentar iniciatives, premis, ajudes i subvencions a aquest tipus d'emprenedoria. Impuls de baix a dalt, amb espais de co-creació, co-treball. Grups com les dones amb talent, les dones cosidores, van en aquesta línia.

i) Tenir models socioeconòmics alternatius al model d'empresa. Els projectes socioeconòmics són models alternatius de fer empresa únicament i poder anar més enllà de les societats anònimes, o limitades i les cooperatives com úniques formes empresarials, hi ha altres formes jurídiques com associacions, i projectes socioeconòmics com pràctiques d'intercanvi, iniciatives comunitàries, etc. Afavorir la creació de grups informals.

j) Tenir en compte l'impacte social ,mediambiental i de gènere de les iniciatives socioeconòmiques. Incorporar i recollir indicadors d'impacte social i de gènere com també indicadors de sostenibilitat mediambiental a l'hora de promoure iniciatives, socioeconòmiques també a l'hora d'assessorar-les i/o subvencionar-les. Elaboració de criteris de compra pública responsable.

k) Fer arribar la idea, i els principis i valors de l'ESS a tota l'activitat econòmica, social i productiva del territori. Treballar la Responsabilitat social.

I) Quan s'abordi el comerç urbà incorporar a les persones consumidores i el comerç just, el consum responsable, la compra col·lectiva, les associacions de persones consumidores.

II) Abordar la bidireccionalitat de la comunicació a nivell extern i la seva transversalitat a nivell intern.

Pas 2:

- Crear les estructures necessàries amb personal tècnic específic, format en ESS i cooperativisme. Aquestes estructures disposaran de pressupost propi per tal de treballar amb la ciutadania i de manera transversal amb altre personal tècnic municipal un pla d'actuació de DL des del model de l'ESS. Aquest pla d'actuació podria ser el pla estratègic PAM 2019-2023

Pas 3:

- Tenir present els **sectors ocupacionals, productius i reproductius** on es poden començar a impulsar mesures per cooperativitzar serveis:
 - a) **Cures i el serveis d'atenció domiciliària.** Montornès del Vallés és un municipi, que, com a molts altres té el servei d'atenció a les persones licitat a una multinacional i es gestiona des del Consell Comarcal del Vallés Oriental. També té una part del servei que es gestiona des de l'Ajuntament departament de Serveis Socials. L'Ajuntament d'Arbúcies ha municipalitzat i cooperativitzat aquest servei establint una col·laboració públic -privat el resultat d'aquesta experiència està sent molt positiva per a totes les parts, persones treballadores, persones consumidores, ciutadania en general.
 - b) **Neteja instal·lacions i equipaments municipals:** Aquests serveis també estan licitats a una empresa externa que té subcontractades a algunes dones del municipi i a altres de fora del municipi. Mitjançant clàusules de contractació social en la compra pública responsable es pot fer que persones i/o empreses socials del municipi puguin accedir amb més facilitat a les licitacions.
 - c) Detectar **necessitats no cobertes al municipi** que es puguin cobrir amb llocs de treball com per exemple, serveis de missatgeria, serveis de consergeria, reciclatge, serveis personals de suport a les persones grans, serveis de restauració ecològica, serveis d'agroeologia, serveis educatius, serveis administratius,(gestoria). Detectats els sectors, treballar des del projecte **Aprenç a Empendre** o per impulsar empreses d'autoocupació cooperativ.
 - d) Treballar per un **consum responsable** i un **comerç de proximitat**. Enfortir i dinamitzar la vida comercial del municipi i educar a joves i adults en un consum més sostenible, responsable i pròxim.

d) **Impulsar una moneda social local** : L'experiència d'altres municipis com Sta. Coloma amb la Grama, pot ser una referència per tirar endavant aquesta iniciativa.

Una moneda local pot ser una manera per revitalitzar el comerç i l'economia del municipi, una forma de reforçar el producte local, responsable i de proximitat i ajudar a crear identitat i cohesió social.

Pas 4:-

- Crear estructures i mesures de suport a l'emprenedoria com per exemple:
 - a) Fer servir el projecte **Aprenç a Emprendre** de la incubadora de projectes per ajudar a les persones del municipi interessades i preparades professionalment en els sectors ocupacionals triats, a formar i gestionar una cooperativa.
 - b) Elaborar bases per oferir suport formatiu i econòmic a les persones interessades en crear cooperatives o iniciar projectes d'emprenedoria social.
 - c) Incorporar clàusules socials en la contractació pública.

6- CONCLUSIONS.

A la primera part d'aquest treball he explicat diversos paradigmes des d'on es fa i s'ha enfocat el Desenvolupament Local als municipis i els efectes i conseqüències que pot tenir al territori optar per un model o altre.

Actualment a Montornès del Vallès, no hi ha una línia clara sobre el model a seguir en matèria de Desenvolupament Local, és un DL encara molt enfocat a la Promoció Econòmica i dirigit a les empreses i poc transversalitzat. També s'han comentat els beneficis que pot aportar tant al territori com a la ciutadania un DL des de l'ESS. L'equip de Govern de Montornès del Vallès està apostant per promoure polítiques públiques participatives i inclusives que ajudin a la cohesió dels habitants del municipi i que siguin més resistents a les situacions de crisi, però la transició d'un model a l'altre no és ràpida, ni fàcil, ni senzilla i requereix de temps, de constància i de lideratges polítics i tècnics.

Malgrat tot, al municipi, s'estan desenvolupant iniciatives i línies de treball sota el paradigma de DL de l'ESS i a departaments com el de joventut, ocupació, educació, cooperació, participació i /o secretaria, s'estan desenvolupant actuacions que es deriven de polítiques públiques relacionades amb el model de l'ESS. De moment són accions puntuals i aïllades que de vegades es fan en col·laboració amb personal tècnic d'altres departaments com de vegades es fan des d'un únic departament, no es pot dir que hi hagi una transversalitat plena o total però sí que s'ha trencat un funcionament exclusiu de relacions intradepartamentals. La transversalitat és necessària i cal treballar-la, aquest aspecte és important ja que si hi ha diferents maneres d'entendre la transversalitat, aquesta pot no donar tot el resultat que seria d'esperar.

També és important oferir al personal tècnic de l'ajuntament, formació sobre ESS i intentar tenir una visió més integradora de què és l'ESS. La Comissió tècnica ampliada ha elaborat un pla d'actuació per desenvolupar en els propers mesos, però per no duplicar plans de treball fora bo poder transversalitzar aquest document en els objectius del PAM 2019-2023 i així **evitar duplicar documents estratègics** a cada departament, també és aquesta una manera de contribuir a realitzar un treball més transversal.

Generar un Ecosistema Cooperatiu a Montornès del Vallès amb perspectiva de gènere, tindria un fort impacte en la creació d'iniciatives econòmiques amb capacitat per transformar el model socioeconòmic actual on els diners són el centre de la vida de les persones, basat en els criteris capitalistes, major rendibilitat i/o major creixement econòmic, un ecosistema contribuiria a fer un gir cap un model socioeconòmic on la vida i les necessitats de les persones, siguin el centre d'interès de les polítiques públiques i on les dones tinguin un paper important al reconvertir en productiva l'economia reproductiva. (treball domèstic i cures).

Models Ecosistèmics com el del País Basc, França, Itàlia, o el model del Prat del Llobregat, són un exemple a seguir de concertació públic-privat-tercer sector. Cada territori té les seves característiques per tant el model s'ha d'adaptar a les característiques de cada territori. A l'apartat núm. 5 he identificat alguns sectors on impulsar polítiques públiques de concertació públic-privat-tercer sector.

En aquest apartat de conclusions no vull deixar de recordar que l'Ajuntament de Montornès és un dels 41 municipis que formen part de l'XMESS. Des de la Xarxa s'han creat comissions per treballar la nova llei d'ESS, les clàusules socials a la contractació pública i es comparteixen experiències municipals basades en l'ESS, l'XMESS és una oportunitat pels ajuntaments per dissenyar polítiques públiques que ajudin a promoure els principis i valors de l'ESS.

Notes : Objectius del Treball.

- (1) https://www.eldiario.es/catalunya/economia/Cristina_Carrasco-igualdad-capitalismo-economia_feminista_0_541396500.html
- (2) <https://www.boe.es/buscar/pdf/2007/BOE-A-2007-6115-consolidado.pdf>
- (3) <https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/l/2015/07/21/17>
- (4) «ACNUDH | La CEDAW en la vida cotidiana». www.ohchr.org. Consultado el 5 de diciembre de 2018T09:05:09Z
- (5) http://estrategiavallesoriental.cat/wp-content/uploads/2019/07/3_-Document-final-del-Pla-Estratègic-del-Vallès-Oriental.pdf <http://www.idescat.cat/pub/?id=rfdbc&n=8224&m=m>

Referències Generals.

- (1) Mateo Hernando López Responsable de programes de desenvolupament local del Servei d'Ocupació de Catalunya. Manual per a la gestió de polítiques de promoció econòmica i desenvolupament local.
- (2) <http://www1.diba.cat/l/llibreria/pdf/53959.pdf>. Germà Beli Queralt.
- (3) Jean Louis Laville. Diputació de Barcelona. <https://www1.diba.cat/uliep/pdf/55200.pdf>
- (4) Karl Polanyi (1944) *La gran transformació*, (1989, edició en castellano) Madrid: La Piqueta.
- (5) Ivan Miró. *NEXE. Què són i que poden ser els ecosistemes cooperatius locals*.

BIBLIOGRAFIA

- Ajuntament de Barcelona. **Pla d'Impuls de l'ESS, 2016-2019**. Comissionat d'Economia Cooperativa, Social i Solidària.
- Ajuntament de Montornès del Vallés amb el suport de la Diputació de Barcelona. **Pla Director de Desenvolupament Local de Montornès del Vallés**. 2015.
- Atienza de Andres, M. *El enfoque de género en la economía social y solidaria: Aportaciones de la Economía Feminista*. Economistas Sin Fronteras. EsF n° 25. Primavera de 2017
- Col·legi de Politòlegs i Sociòlegs de Catalunya.. **Manual de Gestió de Polítiques Promoció Econòmia i Desenvolupament Local**. 2010
- Consell Comarcall del Vallés Oriental. **Diagnosi Estratègica per a la formació i l'ocupació. Grup de Treball d'Ocupació i formació**. Activa Prospect SL.2018
- Carrasco,C. Economia Feminista. <https://www.bing.com/videos/search?q=cristina+carrasco&view=detail&mid=595BC6FA118B17989FCC595BC6FA118B17989FCC&FORM=VIRE>,
- Diputació de Barcelona. **Models i factors per un nou model de Desenvolupament Econòmic Local**. Col·lecció Eines. Atlas DEL. 2017
- Diputació de Barcelona. **Guia d'Economia Social i Solidària a l'Administració Local**. Juny 2015.
- Ekonomiaz, 91. Economia Feminista: Enfoques y propuestas.
- Estivill, J. **Economia solidària i desenvolupament local**. Document intern de la XES. (2013)
- Garcia Jané, J. **L'Economia Solidària en 100 paraules**. Icària ed. SA. (2017)
- XMESS. **L'ABC, de l'Economia Social i Solidària als Municipis**. 2019
- LabCoop.Guia d'autodiagnosi Municipal de la Política Pública de Desenvolupament Local en clau d'ESS. (2018)
- Mansilla, E. *Paradigmes Organitzatius Solidaris, a Esmolen les eines. Debats de l'Economia Solidària per al Transformació Social*, XES/ Pol·len/ Icària/ Tigrender Paper. Barcelona. (2017).
- Miró, Ivan. *Cituats cooperatives. Esbossos d'una altra economia*. Edicions Icària. (2018)
- Parodi, M. *Economie sociale i solidaire et developpement local*. Reviu Internationale de l'economie sociale, n° 296.
- Rando, O. *Ecosistemes holístics locals per a l'economia solidària, a Esmolen les eines. Debats de l'Economia Solidària per al Transformació Social*, XES/ Pol·len/ Icària/ TigrenderPaper. Barcelona. (2017).
- Via, J. *Economia cooperativa: útil transformador per al desenvolupament local*, a Garcia Jané, J (coord.) *Guia d'economia social i solidària per a l'administració local*. Barcelona: Diputació de Barcelona.(2014).
- Maiello, m. *La cooperación social en Italia en el movimiento cooperativo y en el sector no*

lucrativo. CIRIEC-España, *Revista de Economía Pública, Social y coopeativa*, núm 37, abril 2001, pp 177-202; Ferrone, C 2004 *I Consorci de cooperative sociale*. Tesi di dottorato. Universita di Napoli. Quintela, A (2011) *Os consorcios italianos*, *Revista de Economía Solidària* núm 3, Açores